

ŠE O FOJBAH

ANDREJ BRATUŽ

V zadnjem času je italijanski tisk kar prepoln člankov v zvezi s fojbami. To velja za medije na krajevni in tudi vsedrjavni ravni. Sicer je naš list o tem pisal v zadnji številki, saj je vprašanje važno in ne moremo mimo njega. Gotovo je, da so medvojni in povojni zločini sami na sebi vse obsodbe vredni, pa naj so jih povzročile te ali druge ideologije s totalitarnim pečatom. Ni pa opravičljivo enostransko manevriranje z njimi, kot se to dogaja v veliki večini komentarjev italijanskega tiska.

Nedavno se je v tem nizu velikih vsedrjavnih občil oglasil tudi rimski dnevnik *Il Messaggero*, v katerem je svoja razmišljanja o tem bolečem vprašanju podpisal znani zgodovinski pisec oz. pisatelj Antonio Spinosa. Članek nosi naslov *Foibe, il genocidio sepolto* (Foibe, pokopan genocid). Mimo splošnih ocen, bolj ali manj podobnih ostalim člankom v italijanskem tisku (zločin, ki da ga je rodilo staro sovraštvo do Italijanov, molk in odgovornost leve), pa avtor članka sega nekoliko nazaj v zgodovino. Tako piše, da so se fojbe "rodile" leta 1920 po rapalski pogodbi med Italijo in Jugoslavijo, ko je pol milijona Slovanov prišlo pod Italijo. Nadalje pravilno omenja, da se je italianizacija tega prebivalstva ujela s prvo Mussolinijevo uveljavitvijo in da je bila represivna.

Če se zaustavimo samo ob teh navedenih stavkih Spinosa pisanja, lahko ugotovimo, da je članek v nekem smislu zadel bistvo problema. Dejstvo je namreč, da v glavnem italijanski pisci enostavno pozabijo na več kot dvajsetletno hudo preganjanje Slovencev (in še Hrvatov) v Italiji. Pozabljajo na fašistične zapore, na konfinacije, na težke obsodbe Posebnega sodišča z obsodbo in usmrtnitvijo v glavnem Slovencev, na požige in fizične napade, na neštete nedolžne žrtve terorja. Pa še na pravi kulturni genocid slovenske manjšine z ukinitvijo naših šol, prepovedjo javnega in kulturnega delovanja, tiska itd. O vsem tem bi lahko tudi Spinosa kaj več zapisal, da bi se tudi med italijansko javnostjo bolje ohranil zgodovinski spomin!

Sredi prejšnjega stoletja je oče italijanskega Risorgimenta Giuseppe Mazzini pisal v svojih *Slovanskih pismih* o potrebi po dobrem in plodnem sožitju med Slovani in Italijani na obeh bregovih Jadrana. Široka evropska vizija tega protagonista v boju za zedinjenje Italije pa se ni v vsem uresničila. Temne dobe v našem stoletju so jo kar črtale za cela desetletja. Upajmo pa, da jo bo naš čas le udejanjil, in to v kar se da široki evropski perspektivi.

SLOVENSKA IDENTITETA JE ZA OBČINSTVO DRAGE KAR HVALEŽNA TEMATIKA

ŠTUDIJSKI DNEVI DRAGA 96

IVAN ŽERJAL

FOTO: KROMA

S predavanjem prof. Pavleta Merkuja so se v nedeljo, 1. septembra, v parku Finžgarjevega doma na Opčinah zaključili 31. študijski dnevi Draga 96.

Lahko rečemo, da je bila letošnja Draga - z razliko od prejšnjih - tematsko zaokrožena in enotna. Kar štiri od petih predavanj so se namreč vrtela okrog vprašanja slovenske identitete, jezika in pojmovanja multikulturalnosti oz. interkulturalnosti.

Vrstni red Drage, ki je prav nekaj dni pred začetkom doživel nekaj sprememb, je bil naslednji: v petek, 30. avgusta, je predaval hrvaški sociolog dr. Željko Mardešić (psevdonim Jakob Jukić) na temo *Krščanstvo in Cerkev v postmoderni kulturi*. V soboto, 31. avgusta, sta predavala dr. Pavel Fonda na temo *Zamejstvo in matica pred izzivom multikulturalnosti* in dr. Mišo Jezernik na temo *Multikulturalnost ali*

interkulturalnost. V nedeljo, 1. septembra, je zjutraj predaval dr. Peter Jambrek na temo *Slovenski nacionalni program*, popoldne pa je Drago 96 sklenil prof. Pavle Merku na temo *Slovenščina - matica naše narodne identitete*. V nedeljo zjutraj je bila tudi maša, ki jo je daroval mag. Peter Kvaternik. Ta je med pridigo večkrat poudaril potrebo po povezavi in uveljavljanju sožitja med kulturo in evangelijem.

Če se sedaj nekoliko zaustavimo pri obravnavanih tematikah, ugotovimo, da se je Željko Mardešić v svojem predavanju izrekel proti spremembi temeljev II. vatičanskega koncila, ki predvidevajo dialog z modernim in postmodernim svetom. Zavzel se je za svobodo in dobroto, za zrelo in osebno krščanstvo.

Veliko pričakovanje je veljalo za sobotni predavatelj dr. Pavla Fonde in dr. Miša Jezernika. Dr. Fonda je bil v

svojem dolgem referatu na koncu mnenja, da multikulturalnost sama po sebi "nikakor ni nekaj negativnega, temveč predvsem obogatitev" ter nujnost ne samo za manjšino, ampak tudi za matico. Treba pa je biti previden, "ker od obogatitve ni daleč meja, kjer se lahko začne odtujevanje in asimilacija". Dr. Mišo Jezernik se je nasprotno zavzel za interkulturalnost, to je za stike med različnimi kulturami. Ti stiki so se pojavili hkrati s pluralnostjo etnij in so potemtakem neizogibni. Multikulturalnost pa je zanj "contradictio in adiecto" in pomeni "ne več ne manj kot izguba identitete. S komerkoli se lahko družim in komuniciram le do tle, dokler ostanem jaz sam. Samo tako zmorem ohranjati svoje dostojanstvo in pridobiti tuje spoštovanje".

Dr. Peter Jambrek je dejal, da je slovenski nacionalni program nujen za rešitev nekaterih problemov nacionalnega pomena, ki so vezani

po njegovem mnenju na dejstvo, da v Sloveniji kljub demokratizaciji in osamosvojitvi ostajajo ključne pridobitve komunistične revolucije nedotaknjene. Pri tem je predavatelj obravnaval področja kmetijstva, gospodarstva, krajevne samouprave, državne uprave, javnih občil in politike.

Drago 96 je - kot že rečeno - sklenil prof. Pavle Merku s predavanjem na temo *Slovenščina - matica naše narodne identitete*. Predavatelj je v svojih izvajanjih poudaril, da so za Slovence pomembni ljubezen do slovenščine, odgovornost pri njeni rabi v javnosti in narodni ponos. Brez le-teh zdrknemo v samoasimilacijo. Žal prihaja danes do zlorabe slovenščine tako v matici kot v zamejstvu. Temu botruje več razlogov: izginjanje narečij, razširjenost jezika birokracije in tehnike ter pomanjkljiva jezikovna priprava na področjih šolstva in javnih občil, torej prav na področjih, kjer bi morala biti odgovornost največja.

Tematika je bila torej zelo aktualna, saj se zadnje čase - vsaj v zamejstvu - veliko razpravlja o tem. Zlasti razprave na koncu vsakega predavanja so pokazale, da je vprašanje slovenske identitete za občinstvo Drage še kar hvaležna tematika. Brez dvoma se razprava ni končala z zaključkom letošnjih študijskih dnevov in s podrtjem velikega šotora v parku Finžgarjevega doma na Opčinah. Prepričan sem, da se bo nadaljevala in razvijala v naslednjih mesecih.

02 Miro Oppelt V ČEČENIJI KONEC VOJNE?

Na nedoračenih
telesih se s spolnim
izživiljanjem
obračajo milijoni
dolarjev.

03 intervju DAVID FAGANEL

04 Jurij Paljk O SRAMOTI RAZVITEGA SVETA

05 Danijel Devetak V ARZENALU KUJEJO UPANJE

06 Marko Tavčar DRAGA MLADIH O POKLICNI ETIKI

07 Saša Quinzi GORIŠKI BAROK LICHTENREITERJEV

08 Ivan Žerjal SLOVO OD ŠKOFA BELLOMIJA

10 Jurij Paljk GOVORIJO RAVNATELJI VIŠJIH ŠOL

12 Damjan Hlede NOV POPRAVEK ZAKONA O POSVOJITVAH

13 Marjan Drobež POČASTITEV SLIKARJA TOMINCA

14 Janko Jež TURISTIČNI PROBLEMI V SESLANJU

SKESANCI DELAJO HUDE PREGLAVICE

DRAGO LEGIŠA

DOGOVOR V ČEČENIJI NAJ BI NAREDIL KONEC KRVAVI VOJNI

MIRO OPPELT

Dne 6. t.m. bodo v Čečeniji proslavljali peto obletnico proglativne neodvisnosti. Praznovanja je odredil čečenski voditelj Jandarhijev, ki je pozitivno ocenil dogovor o premirju. Ta naj bi naredil konec 21-mesečni krvavi vojni. Rusi trdijo, da niso popustili glede celovitosti ozemlja. Čečeni vidijo v dogovoru odprto pot do neodvisnosti najkasneje do leta 2001. V besedilu dogovora Čečenija dejansko ni omenjena kot del ruske federacije.

Medtem ko se svet sprašuje, ali predsednik Jelcin ohranja popolno nadzorstvo nad Kremljem, se najplivnejši oblastniki dejansko že pripravljajo na njegovo nasledstvo. Lebed, ki si je priboril eno ključnih mest šefa Sveta za varnost, je dejansko zaigral vse za vse pri poskusu rešitve čečenskega voza. Spopadel se je z militaristi starega kova, katerim očita, da so odgovorni za propad ruskega vojaškega ustroja. Rešitev čečenskega voza bi Lebedu omogočila, da bi se lotil nujnega posodobljenja vojaškega ustroja v razkroju. Uspeh bi ga okrepil v odnosu do premiera Černomirdina, zaščitnika državnega velekapitala, ter do Čubajeva, voditelja predsedniškega urada, ki zastopa novi kapitalizem.

Lebedovi nasprotniki sicer še upajo na njegov neuspeh. 40-letni nekdanji najmlajši

Podpis dogovora

generalpodpolkovnik - imenovan je bil pri 39 letih - doslej ni zagrešil pri svojem vzponu nobene napake. Premier Černomirdin je z določeno zadržanostjo sprejel mirovni sporazum, saj pričakuje od Jelcina dokončno oceno. Lebed je podčrtal, da se je pri reševanju čečenske krize počutil kot osamljen bojevnik in razkril, da je vojna zahtevala 80 tisoč žrtev, od teh kar 80 odstotkov med civilnim prebivalstvom. Pogajanja med Lebedom in čečenskim vojaškim poveljnikom Mašahdovom, nekdanjim sovjetskim podpolkovnikom, je pospešila zopetna čečenska osvojitve Groznega. Čečeni so spet dokazali, da za uspeh ni odločilen mogočen vojaški aparat, ampak predvsem morala borcev in ljudska podpora.

Italija mednarodni javnosti praviloma prikrija grozljivo stanje v svojih južnih deželah (na Siciliji, v Kalabriji in Apuliji ter tudi na Sardiniji), kjer državne oblasti dejansko ni ali je zelo šibka. V teh deželah dejansko ukazujejo zločinci, organizirani v raznih tolpah. Pol stoletja demokracije očitno ni bilo dovolj, da bi se to, sicer staro zlo izkoreninilo. Organizirani kriminal se je v zadnjih desetletjih tako izpopolnil in razširil, da je postal mogoča gospodarsko-finančna sila. Med drugim nadzoruje trgovino z mamili in tudi orožjem, da ne omenjamo gradbene oziroma nepremičninske dejavnosti. Glede na takšno stanje je jasno, da se je postavljalo in se še postavlja med politiko in organiziranim kriminalom.

Državna oblast se trenutno še najbolj učinkovito bojuje zoper zločinske tolpe s pomočjo tako imenovanih "skesancev". Ti so zločinci, ki jih je sodišče obsodilo, a so se nato vsaj navidez skesali in začeli sodelovati s preiskovalci, to je ovajati svoje nekdanje tovariše, s čimer omogočajo, da pristojna oblast marsikaj odkrije.

Milanski *Corriere della Sera* je pred dnevi pisal, da morajo država oziroma davkoplačevalci skrbeti za preživljanje kakih 6 tisoč skesan-

cev in sorodnikov. Prav zadnje dni pa so nekateri skesanci izkoristili svoj poseben položaj, da so nadaljevali svoje zločinsko delovanje. Nekateri so celo z družinami pobegnili. Zato se marsikdo boji, da se bo tudi ta način boja proti kriminalu izjalovil in da bodo mafija in druge podobne tolpe postale še drznejše in torej še bolj nevarne. Bo državna oblast prisiljena kapitulirati? Tako se v Evropski zvezi zaskrbljeno vprašuje marsikateri italijanski partner.

Nadaljuje se tudi polemika v zvezi z enotno evropsko valuto, ki bi jo države članice Evropske zveze morale uvesti na začetku leta 1999. Italija pa trenutno še zdaleč ne izpolnjuje obvez, sprejetih v Maastrichtu. Največja ovira je velikanski javni primanjkljaj. Ta pa ne bi smel po pogodbi presežati 60% kosmatega narodnega proizvoda; zdaj pa znaša še enkrat toliko. Prodijska vlada bo ta problem skušala rešiti z različnimi finančnimi manevri. Eden teh bo na dnevnem redu še ta mesec. Tu pa vlada Oljke kaže vso svojo šibkost. Njene predloge odločno odklanja Stranka komunistične prenove, torej volilna zaveznica. Predsednik Prodi je že izjavil, da bo v parlamentu za svoje programe iskal zaveznike tudi izven volilne koalicije, kar pa nekateri že imajo za začetek konca Olj-

ke. Med temi je tudi bivši glavni tajnik KPI in nato njegove naslednice DSL Occhetto, ki je te dni na javnem zborovanju dejal, da bi Italija morala spet na volitve, če bi se izkazalo, da Prodijska vlada ne more izvajati svojega programa.

V italijanski politični javnosti je globoko odjeknila vest, da je vlada s svojim odlokom podaljšala veljavnost pogodbe o televizijskih frekvencah, kar pomeni, da je Berlusconijska družba Fininvest ohranila svoj vodilni položaj in nekateri že namigujejo na tajna pogajanja med vlado in opozicijo, da naj bi med drugim kazalo na povratek v čas prve republike.

Bliza se končno 15. september, ko bi moral Bossi proglasiti rojstvo nove države Padanije. Priprave na ta dogodek se nadaljujejo in je Bossi kot evropski poslanec naprosil pristojno komisijo v Bruslju, naj mu pojasni postopek, ki ga določa Evropska skupnost za vstop Padanije v Zvezo že s 1. januarjem leta 1999. Medtem se je zvedelo, da hočeta dva javna tožilca zaslišati Umberto Bossija in sta v ta namen že zahtevala dovoljenje od pristojne poslanske skupine. Bossi je poslanec in ima imuniteto, zato ga brez dovoljenja parlamenta orožniki ne morejo pospremiti na sodišče.

SLOVENSKA SKUPNOST prireja v sodelovanju s KROŽKOM ZA DRUŽBENA VPRAŠANJA VIRGIL ŠČEK javni posvet na temo SLOVENIJA V EVROPSKI ZVEZI: NOVE MOŽNOSTI SOŽITJA IN SODELOVANJA NA KRAJEVNI IN MEDNARODNI RAVNI

POSVET BO V PONEDELJEK, 9. SEPTEMBRA, Z ZAČETKOM OB 17. URI V PETERLINOVIM DVORANI V TRSTU, UL. G. DONIZETTI 3, NA NJEM PA BO POSEBEJ IZPOSTAVLJENA VLOGA NARODNOSTNIH MANJŠIN V NOVI EVROPI.

SODELOVALI BODO:

senatorica Patrizia Toia, podtajnica pri ministru za zunanje zadeve Republike Italije;

poslanec Lojze Peterle, predsednik prve slovenske demokratične vlade in načelnik delovne skupine za manjšine Državnega zbora Republike Slovenije;

evropski poslanec Michl Ebner, predsednik Delegacije Evropskega parlamenta za odnose s Slovenijo;

Andrej Wakounig, predsednik Enotne liste slovenske manjšine v Avstriji;

Silvano Sau, predsednik Obalne samoupravne skupnosti italijanske narodnosti v Sloveniji;

Martin Breclj, tajnik Slovenske skupnosti.

POSVET BO VODIL PODTAJNIK SLOVENSKE SKUPNOSTI IVO JEVIČNIKAR, POZDRAVILA PA GA BOSTA TRŽAŠKI ŽUPAN RICCARDO ILLY IN PREDSEDNIK KROŽKA VIRGIL ŠČEK RAJKO DOLHAR.

PREDVIDENA JE TUDI PROSTA RAZPRAVA, POSKRBJENO BO ZA SIMULTANO PREVADJANJE V SLOVENŠČINO IN V ITALIJANŠČINO.

Vabljeni!

FOJBE POTRJUJEJO SMISEL ČLOVEKOVE ZGODOVINE

JANEZ POVŠE

V kolikor verjamemo v smisel človekove zgodovine - in brez te vere izjemno težko plodno osmislimo lastno življenje - potem prav nihče ne bo ostal brez imena. Potem je popolnoma nemogoče, da bi v takšnih ali drugačnih množičnih grobiščih za vedno ostali neznanci, ki naj bi torej za vselej končali v brezni in prepadih dokončne pozabe. Z drugimi besedami: smisel človekove zgodovine je v prvi vrsti vsebovan v dragocenosti in nepogrešljivosti vsakega posameznika, kar pomeni, da bodo "zabrisani" ter "pokončani" mrtvi slej ko prej stopili na površje in prišli iskat svoje ime in priimek, živ spomin in enkratnost samega sebe. In sedanja obuditev vprašanja fobj, za sedaj še vedno nepoimenovanih žrtev, je zelo otipljiv primer navedene resnice, ki v določenem trenutku terja svoj dolg in narekuje živim, da popravijo, kar je bilo v preteklosti zaradi teh ali onih razlogov krivično storjenega in nedopustno zanemarjenega. Priznanje in celovito odkrivanje fobj je torej velik in pomemben dogodek, po eni strani velika priložnost za osmišljanje preteklosti in predvsem sedanosti, po drugi strani pa velika nevarnost, da se pod prenovljenimi nazivi obudijo ideologije, kar se v tem trenutku tudi dogaja.

Obujanje logike ideologij seveda ni moglo niti mimo našega manjšinskega prostora, s čimer pa ni rečeno, da ga ne bomo v bližnji prihodnosti presegli. Novo obdobje je v vsakem primeru prehod na

višjo civilizacijsko raven, čemur pa se ideologije upirajo. Ideologije so smislu človekove zgodovine docela nasprotno: delijo ljudi v svoje in tiste druge; imajo vedno absoluten prav, medtem ko se tisti na drugi strani absolutno motijo; priznajo po imenu le svoje žrtve, mrtve z druge strani puščajo brez imena in brez vsakršne časti. Ustvarjajo po možnosti totalitarne družbene sisteme in izločajo vse, ki so takšnim zamislom nasprotni. Največja nevarnost in zanka ideologije pa je, da je v celoti "nedolžna", zato ne prizna svojih zločinov, pač pa vidi le zločine nasprotne ideologije. Iz vsega tega je razvidno, da je želja ideologije stalen spopad druga z drugo, kar naj zajame celotno človeštvo. Tudi v zvezi s fobjami ideologija išče razloge za svoje zločine in ko jih najde, se zdi, da je opravičena. Seveda pri tem pozablja na žrtve, za katere je resnično opravičilo le priznanje imena in priimeka ter grob, ki pritiče vsakemu posamezniku. Ideologija pravi, da je tisti, ki obsoja fobje, nujno le desničar in fašist, nasprotna ideologija trdi, da je tisti, ki obsoja koncentracijska taborišča, nujno le levičar in komunist. V tej miselnosti je zanka ideologije in tudi njen nevarni nesmisel. Nesmisel, nevaren za človeštvo. Nov čas pa vse močnejše odpira tretjo pot, ki je edina na ravni človečnosti: ta pot obsoja vsakršne zločin, priznava vse žrtve po imenu in priimku, v političnem življenju je to seveda demokracija, sobivanje političnih različnosti in življenjskih izkušenj, ne pa njihovo izključevanje. Za demokracijo so ideologije temna stran preteklosti, šele v demokraciji lahko zaživita človečnost in smisel človekove zgodovine, se pravi možnost njegove zagotovljene sedanosti in prihodnosti.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 775419

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

LOGOTIP, KONCEPT: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 60.000;

INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 110.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

INTERVJU / DAVID FAGANEL

KATOLIŠKI DOM - TEMELJNI KAMEN MOJEGA USTVARJALNEGA DELA

Najprej bi vas prosili, da se predstavite našim bralcem!

JURIJ PALJK

Rodil sem se v Trstu 1966. Tu sem živel vse do 12. leta, ko se je naša družina zaradi dela preselila v Gorico, kjer živimo še danes. V Trstu sem obiskoval slovenske šole, ki sem jih nadaljeval tudi v Gorici. Po slovenski srednji šoli sem se vpisal na italijansko višjo srednjo šolo za umetnost, na kateri sem obiskoval slikarsko smer. Po končanem študiju v Gorici sem se vpisal na fakulteto za arhitekturo in geodezijo v Ljubljani. Živim v Gorici. Še vedno imam stike s prijatelji iz Ljubljane, tudi delo me veže na Slovenijo. Zadnje čase sem seveda neprestano v Gorici, kjer imam do sedaj največje delo, morda tudi življenjsko delo, to je prenova goriškega Katoliškega doma. Obnovi Katoliškega doma se sedaj popolnoma posvečam in upam, da bodo rezultati vidni.

Kako ste prav Vi dobili nalogo, da napravite načrte za prenovno Katoliškega doma v Gorici?

Diplomiral sem leta 1993 in takoj po diplomi sem imel v likovni galeriji Katoliške knjigarne prvo samostojno razstavo v zamejstvu. Na tej razstavi sem se predstavil kot slikar in tudi kot arhitekt. Ob tej priložnosti so me na Goriškem spoznali tudi kot arhitekta, saj me v Gorici celih osem let ni bilo. Zato sem bil povabljen, naj se udeležim natečaja za obnovo Katoliškega doma in odbor za prenovno Katoliškega doma je izbral moje načrte, za kar sem ljudem iz odbora iskreno hvaležen. Predvsem zato, ker so delo zaupali mlademu človeku, domačinu in seveda tudi zato, ker se pač ne zgodi vsak dan, da ima arhitekt možnost obnavljati veliko kulturno stavbo. Jaz to pojmem kot veliko življenjsko delo in prav zato sem tudi s srcem pri stvari.

V kakšnem stanju ste našli Katoliški dom in kakšne težave ste morali rešiti? Prosim Vas tudi, da nam poveste, kakšne so bile zahteve delodajalca in katerih kriterijev ste se morali pri načrtu za obnovo Katoliškega doma držati?

Prenova Katoliškega doma je bila temeljita. Od starega objekta smo deloma ohranili le obodne zidove. Stari objekt namreč ni več ustrezal funkcionalnim zahtevam in ne varnostnim predpisom. Tudi predračun za nujna sanacijska dela za ohranitev starega Katoliškega doma je bil odločno previsok. Zato smo se skupaj z odborom Katoliškega doma odločili, da sicer na temeljih starega objekta, ki je

Na Drevoredu XX. septembra v Gorici gredo dela v Katoliškem domu h koncu. Vsakogar, ki se pelje mimo mogočne in lepo narejene stavbe, preseneti dobra arhitektonska rešitev za prenovitev starega Katoliškega doma. Arhitekt, ki si je to zamislil, je 29-letni Goričan David Faganel, širšemu občinstvu morda dosti bolj poznan po svojih odmevnih slikarskih razstavah, ki jih je imel v zamejstvu in Sloveniji. Mladiča vedrega nasmeha in živih oči smo našli na gradbišču Katoliškega doma.

invalidskih vozičkov. Vse to dejansko omogoča večnamensko rabo objekta. Seveda so tu še drugi prostori, med temi naj omenim samo še dve galeriji, prostore za igralce, bar itd.

S konstruktivnega vidika je zgradba armirano betonska konstrukcija v horizontalnih in vertikalnih nosilnih elementih. Polnila so polni zidaki in votlaki v zidovih ter votlaki pri stropnih elementih. Velika vertikalna okna so sestavljena iz večslojnih fotokromatskih stekel debeline 8 milimetrov, ki imajo lastnost dobrega toplotnega izolatorja in obenem filtra pred močno svetlobo. Pri zunanjih in tudi notranjih zidovih smo uporabili ob konvencionalni tehniki obmetavanja za oblogo tudi več vrst naravnega kraškega kamna, le-tega smo polagali v zanimive medsebojne kompozicije. Višja začetna cena take obloge je ob estetski vrednosti opravičena tudi s trajnostjo in odsotnostjo vzdrževanja. Glavno arhitekturno kompozicijo na fasadah sestavljajo armirani lahkobetonski dekorativni elementi, ki se harmonično skladajo z visokimi vertikalnimi stekli in kamnitimi oblogami.

Končna podoba Katoliškega doma deluje kot monumentalna zgradba, v kateri harmonična kompozicija zaznamuje nekaj klasičnega, kar pa noče biti v skladu z aktualnimi postmodernističnimi ali "hi-tech" metodami oblikovanja, temveč samo predstavitev nečesa novega, ki je nastalo iz veliko preteklih izkušenj. Pri načrtovanju zgradbe sem se držal osnovnega pravila, da mora Katoliški dom biti zgradba, ki mora nuditi ljudem čimveč lepih skupnih trenutkov in mora biti nadaljevanje tradicije prejšnjega doma.

Ko se peljemo mimo gradbišča, nas vedno znova preseneča lepota kraškega kamna, s katero ste obložili novi Katoliški dom. Zakaj ste se odločili zanj?

Dobro mi denejo besede, da je ta kamen lep. Del odgovora sem dal že prej. Kraški kamen je kamen vseh nas,

vseh naših ljudi, saj je tu že milijone let. Samo vzel sem ga iz naravnega okolja in z njim sem skušal najti pravo harmonijo med njim in med modernim kamnom, se pravi betonom. Odnos med starim in novim kamnom naj bi bila metafora med starim in novim. To je tako, kot je v kulturi: ne moreš ničesar novega narediti, če nimaš izkušnje, poznavanja zgodovine, tradicije, starih korenin in vrednot. Prav zato sem skušal na fasadi to metaforo napraviti z igro kraškega kamna in lepo oblikovanega betona.

Zelo mi je všeč, da niste šli v postmodernistična iskanja rešitve za prenovno Katoliškega doma. Zakaj ne in kdo je tisti arhitekt, ki je na Vas najbolj vplival?

Po mojem mnenju je vsa postmodernistična arhitektura, na katero sedaj mnogi prisegajo, zelo hladna in brez duše, če se smem tako izraziti. Nekaj podobnega je s sodobno "hi-tech" arhitekturo, ki dosega blazne efekte, izredno zanimive variante, a vse skupaj deluje precej hladno in nerazumevajoče sodobnemu človeku.

Kar se pa tiče arhitekta, sta name največji vtis naredila ameriški arhitekt Frank Lloyd Wright in vsa arhitektura racionalizma tistih let. Še preden sem se odločil za študij arhitekture, sem občudoval dela tega velikega ameriškega arhitekta, ki me je dobesedno začaral. Seveda ne smem pozabiti še na druge, na Gaudija, Le Corbusiera in sploh na te velikane. Ta družba mi najbolj ustreza, "paše", če lahko rečem po domače. Je pa to izvrstna družba, mar ne?

Ne morem pa mimo dejstva, da sem dolžan veliko zahvalo profesorju na ljubljanski fakulteti, pri katerem sem diplomiral. To je odlični profesor Peter Gabrijelčič, kateremu sem posebno hvaležen, ker me je med ostalimi stvarmi naučil tudi ustvarjalne discipline, ki je po moje za arhitekta izrednega pomena. Skratka: pravi rezultat dobimo vedno s pravilno dozo kompromisa med funkcional-

nostjo, estetiko in ekonomičnostjo. Ne smem pozabiti tudi na velikega družinskega prijatelja, pri katerem sem v Ljubljani stanoval, akademskega slikarja Janeza Kovačiča, s katerim sem med študijem postal prijatelj in sem z njim zelo veliko debatiral o umetnosti. Od njega sem se tudi navzel tega, da mora biti vsak dober arhitekt tudi malo slikarja in kiparja. To nam je na univerzi tudi govoril nepozabni profesor Amalietti. Arhitektura je najlepša veja umetnosti, saj mora vsebovati tako slikarske kot tudi kiparske odlike, moraš namreč obravnavati vse tri dimenzije in seveda pri tem ne smeš pozabiti na funkcionalnost.

Kakšne težave ste imeli med delom in kje jih imate še sedaj, ko gredo dela h koncu?

Težave so bile velike, kot so velike pri vsakem velikem in ambicioznem načrtu, kar je vsekakor prenova Katoliškega doma. Mislim, da so bile še največje težave prav finančne. Ko sedaj ljudje opazujejo končna dela, se sprašujejo, odkod ves denar za ta projekt, a ne vedo, kako varčni smo bili pri delu. Prepričan sem, da smo z relativno majhnim denarjem naredili dobro delo. Vsi smo zelo dobro sodelovali, celotna ekipa. To je pomembno.

Bližate se koncu...

Da, tik pred koncem smo. Otvoritev naj bi bila 19. oktobra letos. V našem delu so seveda možni zastoji in srčno upam, da jih ne bo. Končali smo z oblaganjem fasad, končujemo z urejanjem okolice, še slaba dva meseca časa imamo za preureditev zelenice, v notranjosti potekajo še dela v dvorani in po mojem mnenju je povsem realno, da bo otvoritev doma 19. oktobra letos.

Predstavite nam še ekipo, ki skrbi za dela pri Katoliškem domu!

Vseh seveda ne morem naštet, ne morem pa mimo duše Katoliškega doma, ki je gospod Marjan Markežič. Mislim, da bi se mu morali vsi Slovenci zahvaliti, ker je to človek, ki ima v sebi izredno moč in pozitivno deluje na vse ljudi, ki delajo pri tem projektu. Mislim, da tega, kakšen garač je in kako zna prijeti za vsako delo, ni potrebno več na Goriškem nikomur praviti. Dejansko je vse: od inženirja do finančnega ministra in najbolj preproste delavca. Enostavno si ne morem predstavljati obnove Katoliškega doma brez gospoda Marjana. G. Markežič pa ima še veliko pastoralnega dela, uči verouk v slovenskih šolah, legendarne pa so postale tudi njegove poti v Bosno, kamor je vozil

in še sedaj vozi pomoč vsega potrebnim ljudem. Ne smem pozabiti seveda vseh dobrih delavcev in vseh podjetij in jasno tudi inženirja Marinija ne. Z njim imam dober odnos, ki se je začel že na samem začetku obnovitvenih del. Jaz sem namreč dobil zahtevno delo v času, ko nisem imel še državnega izpita. Tega sem opravil med delom. Zelo enostavno povedano je to takole: arhitekturni del je moj, statika pa je njegova. Prav inženirja Marinija se spominjam, ko me je na samem začetku potrepal po ramenih in mi dejal: "Mladi mož, vi poskrbite, da bo Katoliški dom lepo izgledal, jaz pa bom, da bo stal pokonci, velja?" Seveda sva potem postala prijatelja, kot smo postali vsi, ki pri obnovi Katoliškega doma združno delamo.

Poznamo Vas kot slikarja, arhitekta in spoznali Vas bomo tudi kot kiparja. Odkod ta vaša vsestranskost in zanimanje za umetnost?

Umetnost sem vdihaval že med domačimi zidovi, saj je oče Robert slikar. Morda je tudi genetska zasnova taka, kaj jaz vem. Vem pa, da me ni nihče nikdar silil v to, še najmanj domači. Že kot otrok sem se igral v očetovem ateljeju z barvami in potem se je to nadaljevalo. Najljubše igranje so mi bile prav očetove barve in lego kocke, morda od tod tudi ljubezen do gradbeništva. Najprej mora biti seveda zanimanje, nato nujna šola. Že v Gorici sem med šolanjem na liceju za umetnost poleg učenja slikarstva obiskoval tudi tečaje kiparstva in arhitekture. Ko sem se odločil za arhitekturo, sem se odločil za tisto vejo umetnosti, ki ima v sebi tako kiparstvo kot slikarstvo in pa seveda tudi stavbarstvo. Moram seveda povedati, da sem lahko srečen, saj so mi moji zelo pomagali. To je važno, še lepše pa je to, da imaš pod isto streho očeta in umetnika, mentorja, ki ti na začetku poti izredno veliko pomaga; moj oče me je pustil živeti in sem lahko iskal svoje poti. Če je res, da od slikarstva in kiparstva težko živiš, potem je res, da lahko z arhitekturo živiš, najlepše pa je, če imaš vse tri zelo rad, kot jih imam jaz. Prav zato mislim še vedno slikati v ateljeju, ki ga imam. Seveda imam tam tudi risalno mizo, v kratkem pa bom tudi kupil posebno peč. Rad bi namreč delal majhne plastike, začel bom s keramiko. Za bodočnost pa recimo takole: vrata so odprta, življenje je pred menoj in vem, da me bodo na tej poti spremljale tako slike kot kiparstvo in pa seveda arhitektura, kateri sem se tudi posvetil. In mislim, da je za dober začetek ustvarjalnega dela v arhitekturi zame temeljni kamen prav Katoliški dom.

3

ČETREK
5. SEPTEMBRA
1996

ČLOVEK - BITJE VERE (1)

ZVONE ŠTRUBELJ

Vsakdo se je morda že vprašal, če je človek po svoji naravi veren ali pa neveren, ateist. Je kaj v človeku, kar ga temeljno določa za Boga ali proti Bogu? Je človek bitje, ki spontano in naravno teži k temu, čemur so vse civilizacije in vse kulture rekle "bog", to je neko višje bitje, višja sila, nadnaravna resničnost, nekaj ali nekdo, ki presega obzorje sveta in končnosti?

Vsa obdobja človeške zgodovine so zaznamovana s sledovi religioznosti, neke temeljne usmerjenosti v tisto duhovno resničnost, ki presega človeka in ga povezuje z onstranstvom. Beseda *religija* pove prav to; najti povezavo med svetom, v katerem človek živi, in nevidnim duhovnim svetom.

Od prvih risb jamskega človeka, ki simbolično že nakazujejo duhovni svet in človekovo usmerjenost k presežnemu, do prvih ohranjenih sakralnih predmetov in objektov, pa vse do današnje podobe našega planeta, ki je poln svetih znamenj, cerkva, templjev, božjih poti in svetih krajev; vse to nakazuje, da je človek kot človek od vedno iskalec svetega in božjega in da je temeljno določen z nagnjenjem k veri. Z drugo besedo: je bitje vere.

V kakšnem smislu lahko trdimo, da v človeku prepoznamo osnovno nagnjenje k Bogu, da je zares bitje vere? Prav gotovo tu vera ni mišljena kot veroizpoved, kot "credo". Tudi ne mislimo na to ali drugo vero, recimo krščansko, muslimansko, budistično ali katoliško drugo. Pod pojmom "človek - bitje vere" razumemo neko osnovno biološko in duhovno določenost k odprtosti in k temeljnemu zaupanju, brez katerega bi človek ne bil človek, ampak samo višje razviti sešalec z najboljšim sistemom komunikacije. S tem ne čemo trditi, da religija naredi človeka za "človeka", za duhovno bitje. Neizpodbitno pa trdimo, da so vsa vprašanja človekove duhovnosti, od besede - prvega vidnejšega in značilnega sredstva človekove komunikacije - do misli, umetnosti, filozofije, znanosti itn., bistveno vezana na človekovo temeljno zaupanje, na nagnjenje k veri, na človekovo razpetost med "tukaj" in "onstran", na vprašanje o Bogu, ki je človekovo osnovno vprašanje, kot je osnovno - in zato na isti ravni - vprašanje, ki si ga človek postavlja o samem sebi: kdo sem? Kaj delam na svetu? Zakaj sem tu? Imam kakšen cilj in moje življenje ima kakšen smisel?

Opiram vrsto razmišljanj, ki imajo namen vzbujati in rojevati vprašanja. Obenem se bomo dotaknili nekaterih odprtih vprašanj, ki si jih postavlja t.i. "antropološka teologija". Gre za področje teologije, ki raziskuje človeka in skuša odkriti, na čem lahko gradimo krščansko vero, in kaj je temelj, ki zagotavlja, da je krščansko oznanilo sprejemljivo za današnjega človeka, in ga zato ne posiljuje, ampak ga lahko dopolnjuje in bogati.

Kardinal Kuharič v Banja Luki

Na praznik sv. Bonaventura, zaščitnika Banja Luke (15. julija), je zagrebški kardinal Franjo Kuharič prvič po vojni v Bosni obiskal to mesto. Na meji mu srbski vojaki niso delali težav. V banjaluški katedrali je sodeloval z domačim škofom Komarico, z mostarskim škofom Perićem in dubrovničkim Puljićem. V cerkev se je zbralo 2000 vernikov, tretjina tistih, ki so še ostali v škofiji od nekdanjih 60 tisočev. Nadškofov govor in nagovori cerkvenih predstavnikov so izveneli v želji po miru in dobrem sosedstvu. "Odločili smo se, da rajši trpimo krivico, kakor da bi jo povzročali drugim," je dejal škof Komarica. Popoldne se je kard. Kuharič srečal s pravoslavnim episkopom Jеfrenom Milutinovićem, naslednji dan pa je imel srečanje z banjaluškim multijem Ibrahimom Halilovićem. Tudi ta razgovor je potekal v prijateljskem tonu.

Tudi iz tega srečanja treh veroizpovedi v Bosni izhaja, da za "etnično čiščenje" v Bosni niso krivi verski voditelji, temveč predvsem politiki in neodgovorne množice na vseh treh straneh. Ne gre torej za kake vrste boja, kot je šlo v času protestantizma v Evropi, temveč za zmago političnih interesov. Pri tem v medsebojnem sovražstvu uničujejo verske objekte, pa naj gre za katoliške cerkve in središča kakor za muslimanske džamije ali pravoslavne cerkve in samostane. To drži ne samo za Banja Luko, temveč za celo Bosno in Hercegovino. "Sakralni prostori so vidno znamenje pripadnosti ne določeni veri, temveč določeni narodnosti, zato uničimo jih!..."

Gre za boj vseh vlad iz razvitega sveta proti eni največjih sramot današnjih dni, tako imenovanemu "turizmu seksa z otroki".

Za tiste, ki ne vedo, kaj je to, ali pa nočejo vedeti, moramo povedati, da se na svetu vsak dan prostituira približno milijon otrok in ima za svoje "kliente" nič manj kot deset milijonov ljudi iz razvitega sveta. Ko govorimo o spolnem zlorabljanju otrok, ne mislimo samo na vse in vsake obsodbe vredno zlorabljanje otrok za domačimi zidovi, katerega tudi pri nas ni malo, če lahko verjamemo psihologom in policistom; le-ti nam namreč vsak dan strežejo z naravnost grozljivimi podatki. Mislimo predvsem na sramotno trgovanje z otroki in spolno zlorabljanje otrok v tako imenovanem tretjem svetu, kamor se iz razvitega sveta odpravljajo trume pokvarjenec, moralnih izpriencev, da se tam za malo denarja naslanjajo nad nedolžnimi otroki, katerim ne samo, da uničujejo otroštvo, ampak jim uničijo tudi vsako normalno in upravičeno pričakovano - vsaj kolikor toliko človeka vredno - prihodnost.

Ta dejstva so velika sramota za naš razviti svet in še večja sramota za kristjane, ki bi ne smeli dovoliti, da se kaj takega lahko sploh misli, kaj šele počenja. Pa vemo, da ni tako.

Pred kratkim se je ravenski kardinal Tonini, ki je znan po svojem srčnem, vselem pogledu na svet in po svoji priljubljenosti v javnih občilih-medijih, na glas žalostno in zaskrbljeno vprašal, kako je mogoče, da je prostitucija najbolj razširjena v italijanski državi v najbolj katoliških predelih države. Ko so ga vprašali, kaj misli o spolnem zlorabljanju otrok, pa je skorajda vzkipe, ko je obsojal ta dejanja.

Nevarnost stockholmske konference je v tem, da se bo spet veliko govorilo o tem, a zelo malo korenito naredilo. Pa bi bilo zelo preprosto, če bi le vsaka država poskrbela, da bi na svojih tleh obsodila na visoke zaporne kazni svoje državljane, ki so spolno zlorabljali otroke v kaki državi v tretjem svetu, jim odvzela imetje in ga namenila za vzgojo in normalno življenje zlorabljenih otrok! Tega za sedaj še ni in bojim se tudi, da bomo še dolgo priča naravnost nagusnemu in ogabnemu, vsega najglobljeja prezira vrednemu početju bogatih na račun revnih otrok.

To početje ni vredno človeka, kaj šele ljudi, katerim

KONFERENCA O SRAMOTI RAZVITEGA SVETA - SPOLNEM IZKORIŠČANJU OTROK

JURIJ PALJK

Prejšnji teden je v Stockholmu na Švedskem potekala svetovna konferenca najvišjih predstavnikov domala vseh držav sveta. Namen konference na najvišji ravni je bil koordinirati boj proti izkoriščanju otrok na svetu.

je od malega že vse dano, da o kristjanih niti ne govorimo!

Kaže pa tudi na moralni propad razvitega sveta in na dejstvo, da ima sveti oče zares prav, ko toliko govori o tem, da divji kapitalizem v svojem bistvu zares nima niti trohice človečnosti.

Ko vsak dan sledim govorom in mislim svetega očeta Janeza Pavla II., opažam pri njem neko tiho žalost, ko vidi, da ga v razvitem svetu ne poslušajo. Papežu je res uspelo pomagati zrušiti komunizem, ki je bil v praksi popolnoma zgrešen, saj je skoraj vsakomur jemal osebnostno svobodo, da drugih stvari niti ne naštevam. Mislim pa, in to vsak dan zasledim v njegovih javnih nastopih, da se papež veliko bolj bori proti kapitalizmu, divjemu bogatstvu in krivičnemu izkoriščanju človekovega dela, kot pa se je proti realnemu in zato zgrešenemu, do ljudi krivičnemu socializmu. Kdor sledi papeževemu delu in njegovim misli, se bo z mano strinjal v tem, kajti že od sa-

mega začetka svojega papeževanja se je Janez Pavel II. boril proti krivičnemu kapitalizmu, kateremu pripisuje temeljno krivdo v tem, da je v samem bistvu zgrešen, in to zato, ker človeka izkorišča.

Ne smemo niti pozabiti dejstva, da je papež že od samega začetka opozarjal narode, ki so bili v objemu komunizma, naj si ne delajo velikih utvar, češ da jim bo kapitalizem prinesel tudi moralne dobrine. Teh namreč nima, saj je njegova etika samo etika dobička, če to sploh lahko imenujemo še etika. Nihče ga ni poslušal, zares nihče, in to se danes vidi povsod, tudi v Sloveniji, kjer smo priče naravnost sramotnemu obubožanju predvsem delavcev in malih kmetov, tako imenovanih "malih ljudi", za katere se danes nihče ne zmeni.

S tem nočem trditi, da je bil komunizem boljši, hočem samo povedati, da divji kapitalizem s seboj razen navidezne (bivši Vzhodni blok) in ponekod dejanskega blagostanja (Zahod) ne pri-

naša ničesar. Že res, da blagostanje ni zanemarljiva stvar (samo tisti, ki je okusil in na lastni koži trpel pomanjkanje, ve, kako resnična je ta trditev!), naravnost pošastno pa je dejstvo, da se kljub blagostanju na Zahodu še nikdar nismo počutili tako osamljeni in tako nepotrebni. Te vrzeli v nas skušajo sicer spretni trgovci napolniti z zadnjimi avtomobili in novimi knorr-juhicami, z nepotrebno kramo, katero sicer res vsi pridno kopičimo v naša udobna stanovanja, ne moremo pa z njo zapolniti praznine v nas. Praznine, ki kliče po miru, tišini, zadnjih, temeljnih človeških odgovorih, ki nas delajo ljudi in temeljito ločijo od živali; kristjani bomo rekli temu, da vsa ta praznina v nas kliče po Bogu, po Absolutnem.

Kapitalizem zares nima nobene etične vrednote v sebi in prav zlorabljanje nedolžnih otrok, katerim poleg smehe pedofili in razni moralni izprienci uničujejo tudi človečnost, saj iz njih delajo monstume, je tista konica velikega plavajočega ledenika, ki nam morda najbolj zgovorno kaže to grozljivo resnico. Na nedoračenih telesih otrok se s spolnim izživljanjem obračajo milijoni dolarjev in prav tu tiči zajec. Revne dežele še kako potrebujejo denar in zato zamižijo, če je treba, tudi na obe oči. Bogatih pa tretji svet ne skrbi preveč, samo da revni ne povzročajo prevelikih preglavic in da skrbno delajo; ne zanima nas, če so ti reveži podplačani, če ne morejo dostojno živeti. Zanima nas le, da s ceneno delovno silo poskrbijo za izdelke za naš zahodni trg, kjer jih mi potem kupujemo, in to v primeru, da jih zares potrebujemo ali pa ne.

Otroškega nasmeha se ne da kupiti, toliko manj pa žalostnih in ubitih otroških oči. Prav zato je grozljivo vse, kar smo slišali na konferenci v Stockholmu. Sramovanje in kesanje nista dovolj, morali bi poskrbeti, da se ta sramota razvitega sveta čimprej odpravi povsod po svetu. Kajti za sramoto razvitih gre, ne za sramoto revnih in nedolžnih otrok!

ZAČEL SE BO TUDI VEROUK

AMBROŽ KODELJA

Italijanska škofovska konferenca (CEI) je v dnevniku Avvenire objavila statistiko o obisku verouka v italijanskih šolah...

Verjetno so ti podatki skupni in zaobjemajo državne, zasebne in cerkvene šole. V šolskem letu 1995/96 se je kar 94% šolarjev prijavilo k verouku. V primerjavi z letom 1994/95, se je vpis zmanjšal za 0,5%. Ugotavljajo, da je vpis za verouk v ljudskih šolah 97%, v gimnazijah pa 88%. V gimnazijah je največ vpisov v mestih, medtem ko drugje ne. Ob tem Italijanska škofovska konferenca zaključuje: "... Upadanje števila prijavljenih šolarjev k verouku še ni grozeče. Treba pa je vseeno razmišljati o vzrokih tega pojava..."

Ti podatki so na prvi pogled spodbudni, vsaj za tiste, ki takšno poročilo jemljejo resno. Obveščajo nas, da je vsedržavno stanje še vedno v "verski atmosferi", vsaj pri obisku verouka... Vendar pa se kmalu pokaže tudi nasprotna plat. V juliju sem bil gost skupine katehetov, ki učijo na višjih šolah s strokovno usmeritvijo. Prišli smo do skupnega zaključka, da so gornji podatki res podatki o vpisu - vsaj na višjih šolah - niso pa to podatki o obisku verouka. Znano je, da se sicer velik odstotek dijakov na višji

šoli prijavi k verouku ob začetku šolskega leta. Ti podatki služijo tudi za vsakoletne statistike, ki jih oddajamo na katehetski urad, vendar nekatera ravnateljstva dovoljujejo tudi izpis od verouka takoj ob začetku, v prvem mesecu, ko se uredi dokončni šolski urnik.

Ko nekateri dijaki zvedo, da bi po urniku imeli osmo, deveto ali celo deseto uro verouka, se izpišejo. Isto stori, ko je verouk postavljen po telesni vzgoji - na primer po sedmi in osmi uri. Verouk torej je deveto uro popoldan in pogosto še v šolskem splotju na drugem koncu mesta. Tako bi morali obiskovati verouk deveto uro od 15.40 do 16.30 ali deseto od 16.30 do 17.20. Prav tako številni so dijaki, ki so sicer sprejeli verouk, ga pa sploh ne obiskujejo, ko je ta osmo, deveto ali deseto uro na

primer po telesni vzgoji ali informatiki ali kibernetiki. Takšni primeri seveda niso vključeni v vsedržavno statistiko, ki jo je posredovala CEI. Tako je pred nami novo vprašanje: "Kaj s temi dijaki? Ali naj jim katehet beleži odsotnost?" Po pravilu so pouk zapustili brez dovoljenja ravnatelja, torej se jim te ure štejejo kot neopravičene, kar dejansko so, saj so samovoljno zapustili šolsko poslopje v času pouka! Katehet je v takšnih primerih pred resno dilemo. Ali naj bo dosleden ali naj bo razumevajoč do teh "grešnikov", ki se mu že tako smilijo, saj so brez kosila in tople hrane vse do 17. ure? Če je to pozimi, potem je tu še dodatno opravičilo, "saj je tedaj že tema"; "mularija" pa je dobesedno ves dan preživela ob zajtrku in dveh "paninijah". Če se na neki šoli z dijaki dogaja tako vsaj štirikrat tedensko, potem že lahko začnemo razmišljati: "Kakšno

korist ima popoldanski pouk od osme do devete ali desete ure? Seveda so največkrat pri teh urah žrtve poleg profesorjev telesne vzgoje tudi kateheti. Po šolski logiki je tudi razumljivo, da osmo, deveto ali deseto uro ne morejo imeti matematike ali drugih zahtevnejših predmetov.

To sem napisal zato, ker so dejansko ti problemi manj poznani, pa se dogodi, da ob tako ali drugače "nerazumevajočem" katehetu nastanejo tudi zanimive "čakole", za kar smo Goričani zelo nadarjeni! - V omenjenem prijateljskem klepetu katehetov, ki imamo skupne težave, je prevladalo mnenje, naj bomo raje do dijakov "zmerno razumevajoči", pa vendar naj se upošteva red, saj smo ga tudi mi kateheti dolžni spoštovati. Ob vsem tem pa obstajajo še govorilne ure in roditeljski sestanki, na katerih z malo dobre volje tudi katehet, skupaj s starši lahko razvozla marsikateri problem. Če so starši razumevajoči in do problemov odprti, potem se vse to lahko reši v obojestransko zadovoljstvo. Obenem pa lahko pridemo do spoznanja, kar zopet ni najboljše, da se realno stanje pri verouku razlikuje od uradnih podatkov CEI-a.

BESEDA ŽIVLJENJA

23. NAVADNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

USPEŠNO UČI, KDOR ZGLEDNO ŽIVI

V današnjem evangeliju nam Jezus priporoča nalogo bratskega svarjenja. Če vidimo, da je kdo zašel na napačno pot, je naša dolžnost, da ga opomnimo, posvarimo. Ta naloga pa je po svoje zelo tvegana. Če Jezusa prav razumemo, uvidimo, da nekoga lahko opomnimo le tedaj, če se sami zvesto držimo njegovih smernic za življenje. V svojem govoru na gori je namreč dejal: "Kaj gledaš iver v očesu svojega brata, bruna pa v svojem ne vidiš? Kako moreš reči svojemu bratu: 'Pusti, da vzamem iver iz tvojega očesa', če pa sam imaš bruno v očesu?" Bratsko svarjenje ne sme postati farizejska binavščina: drugim znamo dajati lepe nauke, sami pa živimo čisto drugače od tega, kar govorimo in priporočamo drugim.

Naloga, kar dolžnost bratskega svarjenja je določena zlasti staršem, ki jim ne sme biti vseeno za svoje otroke, zlasti doraščajoče. Predlanskim umrli koprski škof Janez Jenko je v svojem nagovoru med birmanjem v Izoli v tej zvezi uporabil slikovito primero, ki se mu je vtisnila v spomin v otroških letih. Izbajal je iz kmečkega okolja na Gorenjskem. "Ko sem bil otrok", je dejal. "Smo pri nas doma vsako leto imeli kolkje s piščanci. Kolkja se je s svojimi piščanci sprebajala okoli hiše. Ko se je na nebu prikazal orel, je svareče zapiskala in piščanci so pribitili v zavetje njenih peruti. Tako je skrbela zanje. Danes pa se mnogi starši ne zmenijo, kje je njihov otrok, ki je morda v nevarnosti."

Seveda to svarjenje v družinah ne sme postati nekakšna policijska kontrola, ampak mora biti ljubezniva odprtost za pogovor. Prav tega je v naših družinah premalo. Družine so razbite zaradi dela in le malo časa so vsi njeni člani skupaj. Morda le ob večerih in ob koncu tedna (dokler otroci ne odrastejo). Zapoved posvečati nedeljo danes med prvimi dolžnostmi vključuje to, da bi bili člani družine več časa skupaj, da bi se med seboj pogovorili - pa tudi, da bi v krščanskih družinah navezali skupen pogovor z Bogom - družinsko molitev. Krivda, da je pogovora v družinah premalo, je na vseh: na starših in na otrocih. Otroci, zlasti odrasčajoči, mislijo, da so starši "nemogoči tečneži", ki ničesar ne razumejo, starši pa si morda prevečkrat predstavljajo, da otroci niso sposobni zrelega pogovora. Obnašajo se do njih "vzvišeno": od njih zahtevajo stvari, za katere se sami ne zanimajo. Naš priznani psiholog dr. Anton Trstenjak v svoji knjigi Stara in nova podoba družine navaja zgled očeta, ki je kregal svoje otroke, ker ga niso hoteli ubogati. Skliceval se je na četrto božjo zapoved, ki ukazuje spoštovati starše in predstojnike. Ta zahtevni oče ni izpolnjeval svojih verskih dolžnosti in doraščajoča bci mu je rekla: "Pred četrto božjo zapovedjo so prve tri, ki se nanašajo na Boga: ko boš ti, oče, spolnjeval te tri, te bomo poslušali, ko boš zahteval, naj se držimo četrte božje zapovedi!"

Razmišljanje ob današnji božji besedi naj izzveni v sklep: trudil se bom, da svojemu krščanskemu imenu in poklicu ne bom delal sramote. Tako bom izpolnil nalogo, ki mi jo daje Bog: nalogo apostola, ki se čuti zavestno odgovornega za usodo ljudi, ki so ob njem. Jedikovanje nad pokvarjenostjo sedanjega sveta nič ne koristi, veliko bolj na mestu je prizadevanje za doslednost življenja. Kakšne so naše praktične naloge, menda vsakdo dobro ve, saj mu jih ponujata njegov poklic in okolje, v katerem živi.

Mati Terezija še vedno v bolnišnici

Iz Indije prihajajo novice, da Mati Terezija sicer okreva, a so zdravniki še vedno zaskrbljeni za njeno zdravje. Pred dnevi so že govorili o tem, da jo bodo iz bolnišnice Woodlands Nursing Home v Kalkuti v kratkem poslali domov, zadnje novice pa govorijo o poslabšanju njenega zdravstvenega stanja. Zdravniki so povedali, da so našli na pljučih Matere Terezije temne madeže, za katere ne vedo, kaj pomenijo. Mati Terezija je pri zavesti in dobro odgovarja na zdravila, zavedati pa se moramo dejstva, da je pred dnevi dopolnila 86-let. Nobelova nagajenka je svoje življenje posvetila najbolj ubogim izmed ubogih, danes ima po vsem svetu misijonski red, ki ga je ustanovila, in ok. 1.300 zavetišč za najbolj uboge in od vseh zavržene.

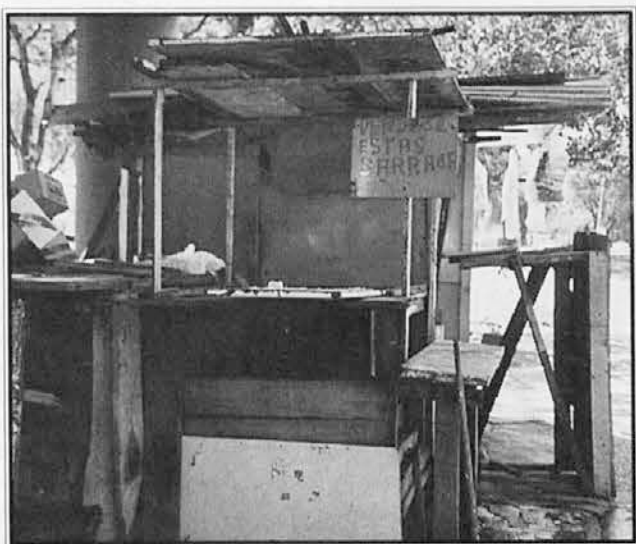
SÃO PAULO V BRAZILIJ

IZ ARZENALA, KJER KUJEJO UPANJE

DANIJELO DEVETAK

Pogledam skozi okno: okoli in okoli tema. Pod mano neznanski ocean, nad mano neskončno nebo s tujimi ozvezdji in majhno, čudno obrnjeno luno. Nekaj ur kasneje pristane letalo v São Paulu, ogromnem mestu v južnem delu zvezne republike Braziliije.

Je zgodaj jutraj, dežuje; meseca avgusta je namreč zima. Izstopim in slišim: "Iščeš koga?" Bil je prijatelj Ernesto Olivero iz Turina, ki je pred nekaj leti začel pravo pustolovščino, ko je pristal na brazilskem ozemlju z veliko željo pomagati milijonom zapuščenih otrok brez družine in doma, ki živijo po cestah vlemest. Brazilska vlada je Oliveru na začetku tega leta zaupala velik Dom priseljencev, ogromno zanamajeno strukturo, polno grenkih spominov in trpljenja, saj so ob koncu prejšnjega stoletja in v začetku tega vanjo prihajali z vlakom iz bližnjega pristanišča Santos preštevili evropski priseljenci, ki so v Južni Ameriki iskali kaj več sreče... Ta veliki kompleks je Ernesto Olivero s prijatelji na željo krajevne vlade začel spreminjati v t.i. Arzenal upanja (ki želi biti podoben Arzenalu miru, kraju molitve in sprejemanja "zadnjih" v Turinu); v tega sprejemajo vsaj delček najrevnejših izmed revežev, ki živijo v tem ogromnem mestu. Na sploh vlada trenutno v São Paulu težnja privatizirati bivše državne ustanove

Revščina na prodaj v centru mesta - "Vende se estas barraca"

(kakih 400), ki so imele v preteklosti predvsem družbeni značaj. Dom priseljencev je eden izmed njih.

PREBIVALCI

Metropola São Paulo se s svojimi tisočimi nebotičniki iz leta v leto širi na planoti po gričih na nadmorski višini 600 metrov; danes ima približno 18 milijonov prebivalcev in je pravi mozaik narodov, ras, kultur. Po napovedih naj bi se mesto v prihodnosti še večalo, kar lahko samo še pomnoži že ogromne težave mesta. V njem živi mnogo Evropejcev ali njihovih potomcev (kakih 5 milijonov samo Italijanov!); predvsem močne so ruska,

grška, nemška, libanonska in japonska narodnostna skupnost, ki so se zgodovinsko ustalile in socialno uveljavile. Še največ pa je Brazilcev, ki se tja selijo z revnega severa. Veliko število le-teh, ki prihajajo sami ali z družinami iskat kruh v São Paulu, je največji problem mesta.

VZROK REVŠČINE

Vljudna in simpatična profesorica iz São Paula, hčerka priseljenih Nemca in Poljakinja, mi je razložila, da imajo na severu Braziliije, kjer je že itak težko živeti zaradi sovražne narave, Amazonskega gozda in puščavnih predelov, maloštevilni veliki zemljiški posestniki (v

glavnem senatorji in zvezni poslanci, torej zakonodajalci) ogromna posestva - latifunde, na katerih podložne revne družine delajo in morajo plačevati visoke davke. Obstajajo gibanja za zaščito pravic teh ljudi "brez zemlje", toda vsak njihov upor je zatrt, večkrat na leto tudi s silo, v krvi. Dejansko vladata pravi fevdalni sistem, oblika nečloveškega in v našem času nepojmljivega suženjstva in izkoriščanja, iz katerega reveži bežijo na razvitejši jug Braziliije. Pa še nekaj: v tej velikanski državi, veliki skoraj kot Evropa, obstajata civilna in vojaška policija; vojaška, ki naj bi podnevi skrbela za omejevanje kriminala, ponoči pobija - seveda proti plačilu! - osebe, ki tako ali drugače "motijo" bogataše ali njihove interese. In številne žrtve teh barbarskih dejanj so najpogostejše prav revni otroci, ki živijo po cestah ali v favelah, t.j. ogromnih predmestnih naseljih barak iz pločevine, desk in kartonskih škotel v nehygienskih in človeka nevrednih razmerah. Samo v São Paulu trenutno živita dva milijona prebivalcev v črni in brezupni revščini favel sredi smradu greznice in smeti. Maloštevilni naduti bogatini, ki prebivajo v luksuznih četrtih t.i. prvega sveta v blestečih vilah in z osebnimi stražarji, se verjetno ne zavedajo, da jih bodo prej ali slej pokopali odpadki prebivalcev ne samo t.i. tretjega, ampak tudi četrtega in petega (!) sveta (tako pojmujejo favele).

DALJE

DRAGA MLADIH O POKLICNI ETIKI

MARKO TAVČAR

Ze šest let se v dneh okrog študijskih dnevov Draga zbira v Finžgarjevem domu na Opčinah tudi mladina na vzporedni pobudi, t.j. na Dragi mladih. Glavno odgovornost za organizacijo so si letos prevzeli člani društva *Mavrični most mladih*, ki deluje v kraških župnijah koprške škofije, in v sodelovanju z Mladinskim odborom Slovenske prosvete lepo izpeljali to pobudo.

Rdeča nit predavanj je bilo vprašanje poklicne etike. Gre torej za vprašanje, ki je še zlasti zanimivo za mlade, ki stopajo v življenje. V tem smislu so si tudi izbrali temo prvega predavanja in predavatelja. O etični odgovornosti pri poklicnem uspehu in neuspehu je govoril dr. Edvard Kovač, predavatelj filozofske antropologije in etike na katoliški univerzi v Toulousu v Franciji in tudi na ljubljanskem vseučilišču. Velike pozornosti je bila deležna tema o medicinski etiki. Splošen, a izredno jasn uvod je posredoval dr. Anton Dolenc, predsednik slovenskega zdravniškega društva in predavatelj za medicinsko etiko in deontologijo. Etična drža v zdravstvu, je poudaril, obvezuje širok krog ljudi in ne le zdravnika, ampak vse, ki tako ali drugače

pridejo v stik z bolnikom, saj mu lahko z nemoralnim zdravljenjem škodijo. Zanimive vidike tega vprašanja so nato razvili med okroglo mizo, pri kateri so sodelovali dr. Metka Klevišar, ki se ukvarja s hudo bolnimi in umirajočimi. Ugotavljala je, da sta zdravje in bolezen sestavni del življenja in da je treba tudi smrt obravnavati kot nekaj naravnega. Zato, je dejala, je edino moralno, da umirajočemu omogočimo, da pride mirno in dostojno do svojega zemeljskega konca. Dr. Alojz Ihan, raziskovalec na Mikrobiološkem inštitutu v Ljubljani, je nakazal vrsto moralnih vprašanj, ki jih vzbujajo med ljudmi biološko načrtovanje. Sam pa je utemeljeval pomen in korist raziskovalne dejavnosti in opozoril na zgodovinske odgovornosti raziskovalca, ki se mora vprašati o koristi raziskav za človeštvo in zato gojiti etično občutljivost, da lahko zazna, kdaj gre prek dovoljene meje. O svojih izkušnjah in pogledih na osnovno temo je kot pacient spregovoril

FOTO: KROMA

prof. Jože Faganel, predsednik društva hemofilikov Slovenije. Opozoril je na razvoj, ki ga je doživelo zdravljenje hemofilije v svetu, in na možnost, da bo mogoče to bolezen do konca tisočletja tudi biološko zdraviti. Predstavil je delovanje društva in opozoril, da ni čisto znanstvene in neizpodbitne diagnoze, kar naj zdravnika opozarja, da je njegova moralna dolžnost, da

bolniku in sorodnikom pomaga pri zdravstvenih procesih in se postavlja za odločujočega sodnika.

Kako pa je z etiko v politiki? Mladi so zavestno posvetili sobotno jutro temu vprašanju. Pri okrogli mizi so sodelovali slovenski veleposlanik v Franciji dr. Andrej Capuder, časnikar in viden zamejski politik Ivo Jevnikar, poslanec SLS dr. Janez Podob-

nik, sociolog in politik dr. Igor Lukšič ter član ljubljanskega mestnega sekretariata mag. Milan Zver, ob teh pa še podpredsednik Narodnega sveta koroških Slovencev mag. Vladimir Smrtnik. Vsak je s svojega zornega kota spregovoril o osnovni etični drži v politiki. Čeprav v različnih niansah in oblikah, so soglašali, da je politično nastopanje v bistvu skrb za družbeno dobro in da

mora torej politik svoje delo nujno usmerjati po načelih občevaljavnih vrednot. Med temi pa je vsaj za zamejskega politika nujna narodna zavest in politično delovanje naj ne bi prezrlo tega vidika.

Draga mladih se je torej končala. Glede na odziv in živahno razpravo smemo trditi, da so organizatorji zadeli v črno. Tudi udeležba je bila vse tri dni prav lepa. Letos smo poleg mladih iz matice in zvestih obiskovalcev iz Trsta opazili nekaj več mladih z Goriškega. Glede na zanimive teme in predavatelje ter dejstvo, da so organizatorji poskrbeli tudi za izlete, kulturne prireditve in zabavo, pa bi Draga mladih gotovo lahko nagovorila še širši krog naše zamejske mladine. Kje so pregrade, ne vemo oceniti. Prav zaradi zanimivosti izbranih tem pa v nekem smislu skorajda obžalujemo, da je pred šestimi leti prišlo do generacijske delitve med organizatorji Drage, saj so le redki naši zdravniki in medicinski ter politični in javni delavci lahko sledili izvajanjem. Prav bi zato bilo, ko bi se mladi odločili in poskrbeli za zbornik, v katerem bi objavili to tridnevno dogajanje, kot se tradicionalno godi za redne študijske dneve.

HITLERJANSKA IN SOVJETSKA TABORIŠČA - OBOJA SO BILA UNIČEVALNA

Pisatelj Solženjcin v Stalinovem lagerju

Zanimivo je, da je Margolin svoj esej napisal l. 1950, ko je poteklo šele pet let od konca druge svetovne vojne. Italijanski slavist in zgodovinar Vittorio Strada, ki je avtorja pred nekaj dnevi predstavil italijanski kulturni javnosti, pravi, da je Margolin tedaj dobro vedel, kako "predstavnik mednarodnega komunizma naravnost podivjajo, če slišijo besedi *rdeči fašizem*". Kot prepričan liberalni demokrat je Margolin prav tako dobro vedel, da omenjeni besedi nista nezdržljivi, ker da obstaja med njima "bratsko sovrastvo, sovrastvo med sosedi, ki izhaja iz podobnosti ciljev in iz rivalstva duhovno sorodnih ljudi." "Fašizem in komunizem sta varianti totalitarnega režima, ki zanika svobodo in človekovo dostojanstvo. Njuno medsebojno sovrastvo je konkurenčne narave".

"Tudi za Juda, torej človeka, ki je najbolj trpel v nacističnih taboriščih, je danes - piše Margolin pet let po koncu vojne - ugasla peč v Auschwitzu, manj grozljiva kot sovjetska taborišča, ki delajo s polno paro. Gre za taborišča, ki jih dnevno polnijo z novimi množicami sužnjev in ki so zato slabša in nevarnejša od Dachaua. To taborišče danes razkazujejo radovednežem in ga imajo za spomenik poraza fašizma in zmage demokracije".

Margolin očita "napredni" antifašistični ideologiji - ta pa je nekaj povsem drugega od antifašizma, to je boja proti zgodovinskemu fašizmu - ker prvi noče videti, da so bili ritmi in metode pobijanja drugačni, toda rezultati kažejo na strašno sorodnost: na smrt milijonov ljudi, katerih življenja naj bi bila nezdržljiva z obstoječim režimom".

Katera pa je glavna razlika med obema totalitarizmoma? Hitlerizem je pomenil - pravi Margolin - odkrit izziv za družino evropskih narodov, za njihovo stoletno dedi-

ščino, tradicijo svobode in humanizma. Hitlerizem ni nikdar prikrival tolovajske narave in ni v tej zvezi nikogar varal. Bil je torej vidna in gotova nevarnost. "Drugačna pa je zadeva s sovjetskim komunističnim sistemom: ta je bil nevidna in skrivna nevarnost, ki je evropska družba ni pokazala, čeprav so mikrobi te grozne bolezni že proniknili v notranjost njene kulture". Lažje se je bilo rešiti iz hitlerizma, čeprav za ceno dolgotrajne vojne, kot iz "sistema taborišč, ki se skriva pod masko demokratične frazeologije, socialističnih gesel in velike zastave, na kateri je napisal *mir* in katerega duh je tembolj nevaren, kolikor je bolj iskren".

Za vsakega posameznega Juda so bila hitlerjanska taborišča - piše Margolin - neskončno strahotnejša kot sovjetska. Toda za judovski narod je bil hitlerizem nevihta, ki je ob svojem nastanku uničila tretjino vsega naroda, a ga ni zlomila in ni preprečila obnove judovske države. Če pa bi v svetu zmaga la sovjetska taborišča in bi ta svetu določila svoje zakone, bi iz judovskega naroda naredila to, kar so že naredila in še delujejo znotraj Sovjetske zveze: judovskemu narodu bi iztrgala živo dušo".

Poteklo je skoraj pol stoletja od časa, ko je ta poljski Jud napisal svoj esej. Sovjetski sistem je medtem prenehal obstajati, avtorjeva jasna in zavzeta analiza pa je še danes veljavna in omogoča, da se lahko lotimo kritičnega zgodovinskega soočanja med obema totalitarnima sistemoma, pravi na koncu svoje predstavitve Vittorio Strada.

Julij Margolin je umrl v Tel Avivu l. 1971.

D.L.

AREZZO 96

Od 22. do 25. avgusta je bilo v Arezzu (Toscana) 44. mednarodno polifonsko tekmovanje. Prisotnih je bilo 22 zborov iz 16 držav, skupaj nad 1000 pevcev. Tekmovanje je potekalo v različnih kategorijah. Nastopili so otroški, ženski, moški in mešani zbori ter so hkrati izvajali koral. Tega so najlepše zapela dekleta iz Švice, pri mešanih zborih pa so prejeli prvo nagrado pevci in pevke iz Nemčije (Saarbrücken). Zanimivost letošnjega tekmovanja je bila, da sta prvič sodelovala tudi dva zbora iz Kitajske (Peking); bila sta zelo visoko ocenjena in s svojo tehnično dovršenostjo sta naredila močan vtis na poslušalce.

Lahko pa rečemo, da so bili vsi zbori prav dobri in so dostojno zapeli svoj spored. Sicer pa podobna tekmovanja zahtevajo od sodelujočih zborov izredno in zelo zahtevno pripravo, saj je veliko obveznih skladb, avtorjev in natančno določenih dob. Zato postaja pevsko tekmovanje iz leta v leto elitno in rezervirano za vrhunske skupine. Srednjeveško mesto Arezzo razpolaga z lepimi prostori za podobne manifestacije: operno gledališče Petrarca, romanska cerkev S. Marija della Pieve, trg pred cerkvijo sv. Dominika idr. Letos je tekmovanje potekalo prav v teh.

Vsekakor je treba tudi priznati, da je odziv mestnega prebivalstva skromen. Delno je to tudi razumljivo, saj zahteva poslušanje pesmi, ki so na sporedu, določeno glasbeno pripravo. Pri poslušanju tako dobrih pevskih skupin pa vsakdo zazna, kaj zmora človeški glas, do kakšnih učinkov in izrazne moči utegne privedi skupina izoblikovanih glasov. Sicer pa samo na takih vrhunskih srečanjih poslušalec lahko sliši vokalno polifonijo najboljših skladateljev.

Tudi letos so bile na sporedu skladbe velikih mojstrov, kot so Palestrina, Gallus, Bach, Mendelssohn, Brahms, Ligeti, Petrarci idr. Naj omenimo še to, da so areški organizatorji en večer posvetili spominu stoletnice smrti A. Brucknerja: zbor, orkester in solisti iz Arezza so prav lepo zapeli Brucknerjev *Requiem*.

S.J.

DUŠA, LE POJDI Z MANO

JURIJ PALJK

Tretji del knjige *Duša, le pojdi z mano* je delo Francija Petriča, urednika Družine iz Ljubljane. Petrič si je pred leti pri verskem tedniku zadal nalogo, da bralcem predstavi slovenske božje poti in jim tako pokaže veliko navezanost slovenskih vernikov na sv. Marijo in svetnike, kot tudi prikaže manj znane slovenske cerkve in božje poti, na katere zadnje čase pozabljamo.

Trilogija izredno lepo oblikovanih knjig je izredno dobra, saj nam lahko služi tudi kot imeniten vodnik po lepotah slovenskih cerkev. Seveda gre za več kot to, knjiga je namreč tudi pričevanje o veri slovenskih ljudi, ki so v težkih časih gradili božjepotne cerkve in zanje v stoletjih tudi zgledno skrbeli.

Tudi tretji del knjige *Duša, le pojdi z mano* je izredno lepo oblikovan, krasijo ga imenitne barvne fotografije, za katere je poskrbel Marijan Smerke. Franci Petrič je napisal krajši in pregleden tekst za vsako božjo pot. Odlika vsakega zapisa je v tem, da nam na nevsiljiv način prikaže kratko zgodovino božje poti, navade v krajih, kjer je božja pot, obenem pa priča tudi o veliki navezanosti slovenskih vernikov na božjepotno cerkev. Knjiga je tudi opremljena z zemljevidom, na katerem so označene božje poti. Tokrat je Franci Petrič v knjigo uvrstil 42 romarskih središč in vse so na slovenskem narodnem ozemlju, pa čeprav danes ne več vse v Sloveniji. Petrič lepo piše v knjigi, da je "naša preteklost zaznamovana z romanji in romarji." Nadalje pravi, da je bil čas, ko je bilo na Slovenskem okoli tisoč (!!!) romarskih cerkev in kapel.

Časi se seveda spreminjajo, naši ljudje ne romajo več v Aachen in Köln, kamor so romali dobrih šest stoletij. Tudi na Barbano jih ne hodi več veliko, na Marijine božje poti pa slovenski vernik še danes ni pozabil. Zato je v

knjigi štiriindvajset Marijinih božjih poti in osemnajst takih, ki so posvečene drugim svetnikom, zavetnikom.

V tej kratki predstavitvi ne moremo naštetih vseh božjih poti, ki jih je Petrič v knjigi *Duša, le pojdi z mano* lepo opisal, zato navedimo le nam bližje: cerkvico sv. Hieronima na Nanosu, Šmarje pri Sežani, Mengore, Sv. Višarje, Graben v Ziljski dolini, Žihpolje pri Celovcu. Seveda je to premalo, zato svetujem vsem, naj knjigo kupijo, saj gre za imeniten vodnik po lepi slovenski deželi in ga je vredno imeti vedno pri roki. V knjigi boste slišali za slovenske božje poti in kraje, ki jih prav gotovo ne poznate. Prav pa bi bilo, da bi jih spoznali in tako k svojemu poznavanju slovenske zgodovine in lepe dežele dodali še kamenček več. Knjiga nas z lepimi cerkvami in prikupnimi opisi naravnost vabi, da jo vzamemo v roke, in predvsem pa, da se podamo na pot. Koliko prostega časa imamo v sobotah in nedeljah, ko ne vemo, kam bi se dali! Knjiga Francija Petriča *Duša, le pojdi z mano* nam bo zapolnila marsikateri dan, če ji bomo le sledili. Povem vam, da vam ne bo žal, če boste kakšen dan posvetili kaki božji poti na Slovenskem, taki, ki je ne poznate. Božje poti so namreč sestavni del naše kulture in vere; njihovo poznavanje nas bo samo še obogatilo.

V petek, 31. avgusta, so na goriškem gradu odprli razstavo o Lichtenreiterjih, treh slikarjih, ki so - tako kot Paroli (razstava na Kromberku) - ustvarjali v prvi polovici 18. stoletja; svoja dela so zapustili v Gorici in okoliških vaseh, predvsem na Krasu in Vipavskem. Razstavi o teh umetnikih potekata torej vzporedno in se medsebojno dopolnjujeta, tako da obenem utemeljujeta in bistveno osvetljujejo že udomačeni pojem "goriškega baroka".

Družina Lichtenreiterjev izvira iz bavarskega mesta Passau, kjer sta na začetku 18. stol. brata Franz (Passau 1700-Praga 1775) in Johann Michael (Passau 1705-Gorica 1780) zapustila očetovo slikarsko delavnico in se podala na *Grand tour* - študijsko potovanje v italijanska mesta, točneje v Benetke. Tu sta izpopolnila likovno govorico in umetniški nazor - še pogojen od obrtniškega pojmovanja - v delavnicah Vicentinija in Nicole Grassija. Že v začetku tridesetih let srečamo Franza ponovno v rodnem mestu, nato pa od 1736. leta v Pragi. Leto pozneje se je mlajši Johann Michael poročil in dokončno nastanil v Gorici, kjer je spričo blagostanja in močnih

Johann M. Lichtenreiter, Slava sv. Silvestra med sv. Petrom in Andrejem (detajl), 1760-70, Kobjegalava, ž.c. sv. Mihaela

GORIŠKI BAROK LICHTEBREITERJEV

SASA QUINZI

vezi mestnih plemičev (Attems, Coronini) z bavarskimi rodbinami dobil ugodne pogoje za plodno delovanje. 1742. leta se mu je kot tretjorojenec izmed osmih rodil Karel, ki bo kot povprečen portretist sicer sledil očetu, a bo žalostno umrl v uboštvu l. 1817.

Starejši brat je zastopan z edino znano goriško sliko - *Kristusovo snemanje s križa* (1764?) s stranskega oltarja cerkve sv. Ignacija na Travniku - ki pa se v živih barvah in trdoti obravnavanih figur razlikuje od prozornih tonov in teatralne zamaknenosti, sicer kvalitetno pomembnejših del iz tridesetih let: prav zato pa predstavlja zanimiv vpogled v zadnje ustvarjalno obdobje. Tudi Karlovo skromno delovanje je prikazano le s *Portretom Giovan Battista Formica* (1770-80).

Največ prostora je tako namenjenega Johannu Michaelu, saj je z obilico zapuščenih del najjasneje zarisana osebnost. V prvih slikah - seriji *Starozaveznih svetnikov* (1735-45) - je jasno izražena poetika "tenebrosov", v kateri je svetlobni kontrast med temnim ozadjem in osvetljeno figuro podčrtan z mastnim barvnim nanosom. Že naslednja platna - *Rebekino slovo* (1745-50), *Večerja v Betaniji* (1745-50) in *Starec, ki bere s povečevalnim steklom* (1745-50) - kažejo, kako je v bistvu eklektičen slikar sprejemal najrazličnejše vplive: prva je posneta po Neapeljčanu Solimeni, arhitektonsko kulise in figure druge po beneških mojstrih 16. stoletja, medtem ko zadnja odraža tipično nizozemsko pozornost do narave, ki temu severnaku ni mogla biti tuja (*Zadnja večerja*, 1760-70). Prvi platni sta še zanimivi, ker predstavljata stični točki s Parolijem: tudi ta je svojo *Rebekino slovo* posnel po

Franz Lichtenreiter, Slava sv. Maksimilijana, 1731, Passau, Škopijski muzej

istem bakrorezu - iz istega razloga sta si slični platni s *Sv. Marjeto Kortonsko*, s "pojedino" pa deli žive rdeče in modre barve ter površnosti v grajenju tretje dimenzije.

Za zopet različno, svetlejšo barvno paletto se Lichtenreiter odloči pri stropnih freskah ž. c. sv. Andreja v Gočah (1759), pri delu, ki mu je odprlo vrata še za druga naročila s podeželja (Štjak, Gojače, Sodrežice, Črnič, Kobjegalava). V šestdesetih letih dozori tudi njegov likovni jezik, saj mu uspe zlit zgoraj našete spodbude v osebno govorico: ta ostaja še vedno vezana na izhodišča "tenebrosov", a vsebuje manj naturalističnih ekscesov, tako kot se s solidno grajeno figuro izogiba baročne zamaknenosti (*Oznanjenje*, 1766?; *Jezušček z Marijo*, sv. Ano in svetniki, ok. 1770; serija *Portretov svetnikov* za

goriške uršulinke, 1760-70; *Portret Rudolfa Coroninija Kronberškega grofa*, ok. 1775). Umetniška pot Johanna Michaela se konča v Stični, kjer je l. 1776 naslikal za samostansko cerkev kar 10 oltarnih slik, na katerih se v ozadju odpira vedno širša pokrajina.

Prvič predstavljena dela treh Lichtenreiterjev in še posebej spremni katalog (tekste so spisali Andrea Antonello, Walter Klainscek, Lucia Pillon) s celotnim do sedaj dognanim *opusom*, skupno s Parolijevo razstavo so neizogibno potrebni viri za razumevanje goriškega 18. stoletja: ta baročna *biblia pauperum*, ki ne govori le o svetnikih in krepostih, ampak o plodnih in bogatih stikih mesta "med Benetkami in Dunajem".

NOSTRADAMUS - TISOČLETJE IN ONKRAJ

GABRIJEL DEVETAK

Obravnavati določene zgodovinske teme je verjetno lažje kot napovedovati bodočnost, še zlasti nekaj stoletij vnaprej. Slednje je obvladal znameniti Francoz - Nostradamus, ki je že v 16. stoletju napovedal več pomembnih dogodkov do leta 2016 in od katerih se jih je veliko v celoti uresničilo. Bil je zdravnik (leta 1525 je dobil zdravniško diplomu) in znanstvenik. Astrologijo oz. astronomijo je imel za "nebeški znanost", za vse zamisli, ki so ga zanimalo, je hotel imeti natančno znanstveno potrditev.

V knjigi *Nostradamus*, ki je izšla pri Založbi Mladinska knjiga v Ljubljani leta 1994 in jo je napisal Peter Lorie, imamo možnost, da se seznanimo s številnimi Nostradamusovimi napovedmi. Avtor govori o obdobju, ki povezuje konec tega tisočletja z začetkom naslednjega. Nostradamus je iz dolo-

čenih razlogov napovedoval bodočnost v obliki zapletenih kitic. Peter Lorie se loteva razlage teh po novi metodi in razkriva bralcu, da moramo iskati pomen ključnih besed, ki že stoletja begajo razlagalce, v osebah, ki so živele v Evropi v zgodnji renesansi in v dogodkih tistega časa. Pri poglobljanju v Nostradamusove verze je Peter Lorie po svoje interpretiral določena razmišljanja in ugotovitve (mogoče bi mu kdo na ta račun očital samovoljnost in lastne poglede na nekatere pretekle in bodoče dogodke).

Od letošnjega leta pa do l. 2000 je predvideno, da se bo AIDS razširil v multikugo, tik pred zaključkom tega tisočletja (leta 1999) pa naj bi se končalo vsesplošno uničevanje in se rodila nova vera. Po

Nostradamusu naj bi se Amerika in Rusija sprli leta 2002 in dve leti zatem naj bi Amerika dobila predsednico. V letu 2016 pa naj bi izbruhnilo veliko škandali v ameriški vladi.

Peter Lorie je s pomočjo astroloških razlag svetovno znane astrologinje dr. Liz Greene odkrival osupljive napovedi zlasti za prihodnost ZDA, nekdanjih komunističnih držav, Velike Britanije in vse Evrope. Njegovi izsledki nam dajejo upanje, da bosta naslednji dve desetletji boljši. Sicer pa imamo v 8 poglavjih omenjene knjige možnost podrobneje proučiti mojstrovino videnje (astrološke dobe, Prometejevo darilo, škorpionov značaj), nove svetove (strah pred sod-

nim dnem, utesnjeno cesarstvo, usoda komunizma in baltske države, perunikina doba). Amerika pod drobnogledom, Evropejci (italijanska revolucija, rojstni horoskop Italije, italijanski mir itd.), mati Zemlja in premiki zemeljske osi, srčne zadeve, zabava ter nenavadni dogodki.

Knjiga, ki je izredno lepo opremljena z barvnimi slikami in astrološkimi kartami, je pomembna tudi zaradi tega, ker za veliko držav navaja točen datum ter kraj in čas ustanovitve, vzhodno dolžino, severno širino, zvezdni čas in druge podatke. Lahko si ogledamo zgodovinske slike o življenju in delu v

nekaterih obdobjih tega in prejšnjih stoletij kakor tudi slike pomembnejših vladarjev, diktatorjev, umetnikov in podobno.

Ko sem prebral knjigo o Nostradamusu, sem se spomnil besed in razlag mirenškega dekana msgr. Oskarja Pahorja, ki je že pred 45 in več leti razlagal določena dejstva in bodoče dogodke, od katerih so se številni tudi uresničili. Marsikomu se verjetno zdi preroško videnje čudno in izmikavo, ima pa prastaro in častno poreklo, saj je tudi jasnovidna in astrološka prerokba napovedala Kristusovo rojstvo. Napovedovanje oz. prerokovanje ima tudi danes moč in privlačnost, da se še vedno trudimo in skušamo ugotoviti pri nekaterih državnih volitvah, kdo bo naš naslednji državni voditelj, katera stranka bo zmagala na volitvah in podobno.

POROČILO

KAJ JE NOVI ODBOR SSŠ NAREDIL DOSLEJ

Člani novega izvršnega odbora Sindikata slovenske šole so nam pred časom poslali daljše poročilo o dosedanjem delovanju. Svoj program so osnovali na skupinskih oblikah dela, da bi nudili svojim članom vso potrebno pomoč in informacije in da bi uspešno kljubovali neugodnim razmeram, v katerih delujejo.

Izvršni odbor se je doslej sestel štirikrat, tajništvo pa šestkrat, zato da so lahko člani odbora koordinirali delo. V tem času so članom in nečlanom nudili obrazce in pomoč pri izpolnjevanju prošelj in reševanju različnih težav. Veliko šolnikov se je pozanimalo za natečaj po naslovih in izpitih, ki ga je predvideval finančni zakon za leto 1996. Dne 5. julija pa je ministrski svet odločil, da ne bo obnovil zakonskega odloka o habilitacijskih tečajih, in minister Berlinguer je predlagal zakonski osnutek o ukinitvi le-teh. Oglušali so se tudi začasni suplenti, ki niso prejeli plač od aprila meseca. Na šolskem skrbništvu so jim zagotovili, da bo ta problem v kratkem rešen.

V okviru pokrajinskih krajevnih pogajanj so podpisali dve pogodbi o izpolnjevanju in izobraževanju učnega in neučnega osebja ter o dodelitvi nadštevilnega šolskega osebja. (Tik pred dopustom je prišlo sporočilo, da je ministrstvo za šolstvo zavrnilo prvo od dveh pogodb, ker jo je podpisal tudi nepriznan sindikat, t.j. SSŠ). Za sestanek so prosili podpredsednika deželne sveta Furlanije-Juljske krajine

prof. Miloša Budina in deželne šolskega skrbnika dr. Valeria Giurlea, ker so z njima hoteli obravnavati tudi problem priznanja SSŠ in sindikalnega dopusta.

Konec julija so odposlali na ministrstvo za šolstvo pismo s prošnjo za sindikalni dopust. Sporočili so jim, da te pravice nimajo, ker da niso državno priznani. S tem pismom so ponovno želeli opozoriti šolske oblasti in vse tiste, ki lahko v mejah svojih pristojnosti in možnosti posežejo v korist SSŠ, da ima le-ta kot edini sindikat, ki zagovarja pravice slovenskih šolnikov v Italiji, upravičeno zahtevo po priznanju v državnem merilu. SSŠ v tej prošnji prosi, da se ponovno obravnava in upošteva položaj SSŠ v FJK, zato da bi slovenski šolniki ohranili svoje sindikalne zastopnike tudi v korist celotne slovenske manjšine v Italiji.

Po poletni prekinitvi bo tajništvo SSŠ sklicalo sestaneke šolskega odbora v zvezi z načrtom tržaške občine o racionalizaciji šolskih struktur in s priznanjem SSŠ. Tajništvo načrtuje tudi sestanek z goriškim tajništvom SSŠ za usklajeno reševanje skupnih problemov.

POGREB ŠKOFA BELLOMIJA

TRŽAČANI SO SE POSLOVILI OD SVOJEGA ŠKOFA

IVAN ŽERJAL

V sredo, 28. avgusta, je velika množica napolnila tržaško stolnico sv. Justa, da bi se udeležila pogrebne maše za pokojnim škofom Lorenzom Bellomijem.

ZGORAJ: pogled na nabito polno stolnico sv. Justa med pogrebno mašo. SPODAJ: predstavnik slovenskih tržaških skavtov Ivo Kerž med branjem prošelj

dejal kardinal Cè, priča o njegovem prizadevanju za zaceljenje starih ran v prid edinosti, ne pa razdvojenosti. To priča tudi o njegovi želji biti oče in brat vsem, brez razlike v jeziku, narodnosti in veri. Beneški patriarh je podčrtal tudi Bellomijevo občutljivost do problemov družine, do neverujočih in do šibkejših plasti družbe, ter njegovo dobroto.

Drugo berilo, vzeto iz pisma apostola Pavla Rimljanom, je bilo v slovenščini in ga je prebrala v slovensko narodno nošo oblečena mlada Dunja Fabjan. Slovenski sta bili tudi dve prošnji, prebral pa ju je predstavnik slovenskih tržaških skavtov Ivo Kerž. Omenimo naj, da sta dve prošnji prebrala tudi predstavnik veronske škofije, od koder je bil Lorenzo Bellomi doma, in pokojnikov svak. Ob koncu pogrebne maše pa je

FOTO: KROMA

spregovorila tudi nečakinja škofa Bellomija. Na koru je v latinščini pel stolni zbor Cappella Civica pod vodstvom Marca Sofianopula. Med drugimi televizijskimi in radijskimi postajami (npr. Tele4 in TeleChiara) je pogrebno mašo neposredno oddajala tudi tržaška slovenska radijska postaja RAI - Radio Trst A. Obred sta sprem-

ljala časnikar Miro Oppelt in župnik Zvone Štrubelj.

Posmrtni ostanke škofa Lorenza Bellomija so pokopali v zasebni obliki ob navzočnosti svojcev v stranski ladji tržaške stolnice. Veliko ljudi se je dalj časa ustavilo pred stolnico sv. Justa, da bi še zadnjič pozdravilo svojega pokojnega nadpastirja. Med temi je bilo tudi veliko tržaških Slovencev, vernikov, skavtov in skavtinj, ki so v pokojnem škofu videli zares pastirja, za katerega so bili vsi verniki tržaške škofije - tako Slovenci kot Italijani - enaki. Številne slovenske organizacije so ob smrti tržaškega škofa objavile s tem v zvezi svoja poročila oz. sožalja. Nekaj smo jih tudi objavili v prejšnji številki. Naj tu omenimo še krajše tiskovno sporočilo Slovenske skupnosti, ki se pokojnika spominja kot vztrajnega graditelja resničnega mira, ki je čutil kot naravno in nujno, da se nauči slovenščine, da bi se nam približal na čim bolj avtentičen način. Slovenski verniki iz župnije sv. Marije Magdalene na Kolonkovcu in PD Kolonkovec pa so nam poslali krajše sporočilo, ki se glasi:

"V sredo, 28. avgusta, smo ganjeni spremljali v večnemu počitku našega predragega škofa Bellomija. Bil nam je dober pastir, izkazal je očetovsko ljubezen vsem vernikom naše škofije. Skrbel je za to, da bi vse etnične skupnosti našega mesta živele v bratski ljubezni. Zato vsi srčno upamo, da bo njegov naslednik nadaljeval po isti poti, ki jo je on začrtal. Prepričani, da ga je Gospod sprejel v svoj dom, tudi mi z občutljivostjo izrekamo zadnji pozdrav našemu ljubljemu škofu."

ZAKLJUČEK LIKOVNE KOLONIJE MLADIH

V soboto, 31. avgusta, se je v prostorih italijanske šole De Marchesetti v Sesljanu končala 26. likovna kolonija mladih za slovenske otroke od 9. do 10. leta starosti iz Slovenije, Italije, Koroške in Porabja. Ob tej priložnosti so uredili tudi razstavo, ki je pokazala, kaj so se otroci naučili v raznih likovnih delavnicah. Na zaključni prireditvi so spregovorili v imenu organizatorjev Nives Košuta, predsednik Zveze slovenskih kulturnih društev Ace Mermolja in podžupanja občine Devin-Nabrežina ter odbornica za kulturo, šolstvo in šport Vera Tuta Ban ter predstavniki vseh gostujočih skupin. Prihodnje leto bo likovna kolonija v Porabju.

tvi so spregovorili v imenu organizatorjev Nives Košuta, predsednik Zveze slovenskih kulturnih društev Ace Mermolja in podžupanja občine Devin-Nabrežina ter odbornica za kulturo, šolstvo in šport Vera Tuta Ban ter predstavniki vseh gostujočih skupin. Prihodnje leto bo likovna kolonija v Porabju.

Zapustil nas je naš dragi oče in nono VIKTOR ŽERJAL

Pogreb bo danes ob 11.40 iz mrtvašnice v ul. Costalunga.

Žalostno vest sporočajo sinova Edi, Franko in hči Cvetka z družinami ter ostali sorodniki.

Trst, Gorica, 5. septembra 1996

NAGRADA SKLADA DUŠANA ČERNETA

Odbor Sklada Dušana Černeta je na svoji redni letni seji soglasno sklenil, da prejme nagrado za leto 1996 Sklad Mitja Čuk z Opčin pri Trstu. Ta ustanova se že dolgo let posveča prizadetim otrokom v naši skupnosti in opravlja to delo resno, vestno in s čutom humanitarnega poslanstva.

Materialni del nagrade je tudi letos omogočila Zadruga kraška banka na Opčinah, ki se ji Sklad Dušana Černeta za to javno zahvaljuje.

Sklad Dušana Černeta obstaja od leta 1975, v spomin na tedaj umrlega slovenskega javnega delavca in časnikarja, čigar etična vodila so slonela na trojni vrednoti slovenstva, krščanstva in demokracije. Nagrade iz Sklada se vsako leto podeljujejo organizacijam ali posameznikom, katerih delovanje je pomembno in zaslužno za našo zamejsko skupnost.

Letošnja slovesna podelitev nagrade bo v torek, 10. septembra, ob 20. uri v razstavnici dvorani Zadruga kraške banke na Opčinah, ul. Rectorio 2.

Prireditve bo dopolnil koncert na kromatično koncertno harmoniko v izvedbi diplomanta Adama Selja.

Dežela Furlanija
Juljska krajina
Deželno ravnanje
za poklicno
izobraževanje

COMMISSION
EUROPÉEN
Evropski socialni
sklad

MINISTRSTVO
ZA DELO IN
SOCIALNO
SKRBSTVO

TEČAJ JE ODOBRILO DEŽELNO SVET FURLANIJE-JULJSKE KRAJINE Z ODLOKOM ŠT. 3638 Z DNE 9. AVGUSTA 1996 IN OB FINANČNI PODPORI SLEDIČIH ORGANOV: EVROPSKA KOMISIJA - EVROPSKI SOCIALNI SKLAD, DEŽELA FURLANIJA-JULJSKA KRAJINA - DEŽELNO RAVNATELSTVO ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE, MINISTRSTVO ZA DELO IN SOCIALNO SKRBSTVO

DEMOS

SOCIALNO SOLIDARNOSTNA ZADRUGA DEMOS PRIREJA

TEČAJ POKLICNEGA IZOBRAŽEVANJA REJA IN VZGOJA ŽIVALI ZA ZOOTERAPIJO

Zooterapija je veda, ki stremi za izboljšanjem stanja bolnih, handicapiranih in prizadetih oseb s pomočjo vzgojenih živali. Tečaj bo trajal 596 ur, začetek 16.9.1996. Udeležijo se lahko brezposelni katerekoli starosti, ki pripadajo kategoriji prizadetih oseb (normativ EU št. 3, podskupina 3.3) in se želijo zaposliti. Tečajniki (največ 12) morajo opraviti sprejemni izpit. Rok za vpisovanje je 10.9.96.

Poslijte kratak življenjepis na naslov: Socialna zadruga DEMOS, poštni predal 2008/A - 34016 Opčine (Trst).

TISKOVNO POROČILO

SSK O VPRAŠANJU FOJB

Tržaško pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti z veliko pozornostjo in zaskrbljenostjo spremlja časopisno kampanjo, ki se že dva tedna v Italiji vodi okrog vprašanja fojb. S tem v zvezi je pred dnevi izdalo tiskovno sporočilo.

Razpravo - piše v sporočilu - je, kot znano, bistveno razživel tržaški pokrajinski tajnik DSL Stelio Spadaro z deklariranim namenom, da bi pomagal italijanski levici rešiti se enega svojih tabujev. Veliko vprašanje pa je, kakšni bodo dejanski učinki te kampanje sprčo dejstva, da se je rodila v spornem kontekstu povezovanja fojb s procesom proti nacifašističnemu morilcu Priebkeju in da gre za zadevo, ki je lahek plen manipulacij tudi v škodo slovenske manjšine in odnosov med sosednjimi narodi. Splošni ton, ki ga je kampanja dobila v vsedravnem merilu, bi kazal v to smer.

Kot je znano, so temeljni podatki tragedije fojb v glavnih obrisih znani. Zlasti za poboje, do katerih je prišlo ob koncu druge svetovne vojne, je znano, da niso bili toliko izraz narodnoosvobodilnega boja ali celo etničnega spopada, kolikor komuni-

stične revolucije. Med drugim ne gre pozabiti, da so med žrtvami bili tudi Slovenci, kakor so bili med morilci tudi Italijani.

Poleg tega - trdi SSK - pa je nujno, da ta dejstva, če tudi so bila včasih izraz neopravičljivega nasilja, postavimo v širši zgodovinski kontekst vojnih in predvojnih dogodkov od leta 1918 dalje, ki so povzročili veliko gorja prav v naših krajih. Med drugim ni mogoče spregledati, da je od konca prve svetovne vojne nacionalistična in potem fašistična politika italijanske države zakrivila pravi kulturni genocid proti slovenskemu in hrvaškemu prebivalstvu in da je tudi bila ena izmed agresorjev v drugi svetovni vojni.

Sicer pa vse te dogodke, kot znano, že dalj časa raziskuje mešana slovensko-italijanska komisija. Prav bi bilo, da bi vladi obeh držav izsledke te raziskave čimprej objavili, tudi kot dokaz dobre

volje, da ne nameravata odpirati starih ran z negativnim namenom, ampak da podpirata iskanje resnice za gradnjo boljšega medsebojnega razumevanja in sodelovanja.

Pokrajinsko tajništvo SSK izraža upanje, da se bosta v tem smislu izrekla zunanja ministra Republike Slovenije Davorin Kračun in Republike Italije Lamberto Dini, ko se bosta v torek, 3. septembra, srečala v Rimu.

Bojazen, da lahko pride do zlorabe preteklosti, ni

odveč. Tudi zadnja razkritja v zvezi z bombo, ki je bila nastavljena leta 1969 na slovensko učiteljske Anton Martin Slomšek v Trstu, dokazuje, da so žal bile, a verjetno so še vedno na delu sile, ki nočejo omikanega sožitja med Italijani in Slovenci v našem prostoru, kakor tudi ne dobrososedskih odnosov med Italijo in Slovenijo, zaključuje tiskovno sporočilo SSK.

OBVESTILA

SINDIKAT SLOVENSKE šole obvešča šolnike, da so bile 28. avgusta razobešene na deželnem šolskem skrbništvu **dokončne lestvice** natečaja po naslovih za stolice in mesta na slovenskih nižjih in višjih srednjih šolah v Gorici in Trstu.

SINDIKAT SLOVENSKE šole - tajništvo Trst, ul. Carducci 8, tel. 370301, obvešča, da bo do nadaljnjega nudilo **informacije** ob torkih in četrkih od 16. ure do 17.30.

KNJIGA PUSTITE otroke k meni, ki opisuje delovanje misijonarja **Ernesta Saksida** v mestu Corumbà v Braziliji, kjer skrbi za 2.200 revnih otrok, je na razpolago še v nekaj izvodih. Kdor jo želi, naj telefonira na št. 040-362120.

KOLONKOVEC. PD Kolonkovec prireja v soboto, 7. septembra, s pričetkom ob 15. uri, **17. Praznik solate** na vrtnariji Debelis, ul. Ventura 29. Na sporedu bo 16. tekmovalstvo v sajenju solate. Na ogled bosta tudi razstavi starega orodja in povrtin, ki si jih bo mogoče ogledati tudi v nedeljo, 8. septembra, od 10. do 12. in od 15. do 19. ure.

OPČINE. V nedeljo, 8. septembra 1996, na praznik Marijinega rojstva, bo **48. Marijanski shod**. Potekal bo pod geslom *Z Marijo v tretje tisočletje*. Razmišljali bomo ob besedilu ljudske pesmi *Marija, mati ljubljena, češ čena bodi ti!* Mašo in procesijo bo vodil msgr. dr.

Oskar Simčič, škofov vikar goriške nadškofije. Začetek shoda ob 15.30 v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah, ob 16. uri bo procesija po vasi, po procesiji pa sveta maša na prostem. Sodelovali bodo cerkvene pevce in narodne noše! Vabljeni tudi verniki z Goriške.

KATINARA. V nedeljo, 8. septembra, bo ob 9.30 pri kapelici Kraljice miru sv. maša v počastitev 57. obletnice njene zgraditve. Vabljeni vsi od blizu in daleč.

TRST. Slovensko pastoralno središče prireja v soboto, 14. septembra, in v nedeljo, 15., tradicionalno vsakoletno dvodnevno **romanje v Slovenijo**, tokrat v Prekmurje in Maribor v znamenju Slomškovega gesla *Živa vera bodi vam luč*. Romanje vodita minorit p. Janez Šamperl in Marij Gerdol. Prijave sprejema Marij Gerdol tudi po telefonu na št. 911655 v večernih urah. Toplo vabljeni.

DAROV

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: Gilda Godina 30.000; Olga Polese 50.000; v spomin na predraga starša Magda in Gracija Baretto 50.000; v spomin na cenjenega gospoda Antona Baka Magda in Gracija Baretto 50.000.

POZITIVNA IZKUŠNJA

KONČAL SE JE POLETNI SEMINAR ZCPZ V RADENCIH

Od 11. do 17. avgusta je v znamenitem zdravilišču Radenci v Pomurju potekal vsakoletni pevski in orgelski seminar Zveze cerkvenih pevskih zborov. Letos se ga je udeležilo okoli 80 ljudi med pevci, organisti in njihovimi družinskimi člani in prijatelji.

Skupinska slika udeležencev letošnjega seminarja ZCPZ.

Pevske vaje so potekale v kongresni dvorani hotela *Miral*, kjer so udeleženci bivali, orgelske pa v župnijski cerkvi v Radencih. Pevski del sta vodila Aleksandra Pertot in Marjan Potočnik, obsegal pa je pripravo programa za mašo, ki je bila 15. avgusta zvečer v krajevni župnijski cerkvi, in obdelavo dveh božičnih skladb Gregorja Riharja (*Razglašenje Gospodovo in Kar je že dolgo želel svet*). To - je dejal predsednik ZCPZ dr. Zorko Harej, ki je tudi podal pozitivno oceno o seminarju - z name-

nom, da se primerno počasti 200-letnica Riharjevega rojstva. (Letos praznujemo tudi 100-letnico smrti drugega pomembnega slovenskega cerkvenega glasbenika, in sicer Leopolda Cveka). Za četrtkovno službo božjo so pevci med drugim naštnirali tudi tretjo mašo Staneta Maliča. Orgelski seminar je kot prejšnja leta vodil znani mojster Hubert Bergant. Priložnostni zbor ZCPZ je pel pri maši tudi naslednji dan, 16. avgusta, in sicer v Razkrižju, župniji, ki je pred časom postala znana zaradi slovensko-hrvaškega spora

glede zahteve domačinov po slovenski maši.

Prosti čas so udeleženci izkoristili za izlete, igranje tenisa, plavanje v bazenu, obisk fitness studia, kolesarjenje itd. Med drugim so si ogledali tudi celoten zdraviliški kompleks, polnilnico mineralne vode *Radenska* in pomursko pokrajino. Mlajši udeleženci so se tudi odločili za spust s kanujem po reki Muri. Prav gotovo se niso dolgočasili, zato je teden kar hitro minil. Prepričani smo, da bodo letošnji seminar ohranili v lepem spominu.

I.Ž.

PRAZNIK SV. ROKA V NABREŽINI

Kot lansko leto so tudi letos v Nabrežini priredili lepo tridnevno pred praznikom župnijskega zavetnika sv. Roka.

V četrtek je spregovoril prof. Karlo Nanut o verskem "potovanju". Na ogled so bili tudi diapozitivi o Marijinih božjih poteh. V petek je bila v gosteh pričevalka za znamenitega Emiliena Tardifa prof. I. Sernard iz Komna, ki je povabila na srečanje 6. in 7. septembra na ljubljanski stadion za Bežigradom. V soboto je kontovelski župnik Jože Špeh spregovoril o lastnem doživetju v daljni Maleziji in pokazal videokaseto o krajih misijonarja sv. Frančiška Ksaverija.

Nedeljsko praznovanje je priklicalo veliko ljudi. Slovensni maši, ki sta jo skupaj z domačim župnikom darovala novomašnik V. Čušin in zlatomašnik R. Rudež, je sledila procesija. Večerni koncert nabrežinske godbe ob cerkvi in srečolov za popravit glavne cerkvene strehe je lepo zaključil praznovanje, ki pa se ni končalo brez važnega govora Olge Tavčar o goriški sinodi.

Z Marijo v tretje tisočletje!

48. MARIJANSKI SHOD

V nedeljo, 8. septembra, 1996 na Opčinah pri Trstu

Shod bo vodil škofov vikar goriške nadškofije msgr. dr. Oskar Simčič.

Shod se bo pričel ob 15.30 v cerkvi. Ob 16. uri bo procesija po vasi, po procesiji pa sveta maša na prostem.

UTRINKI

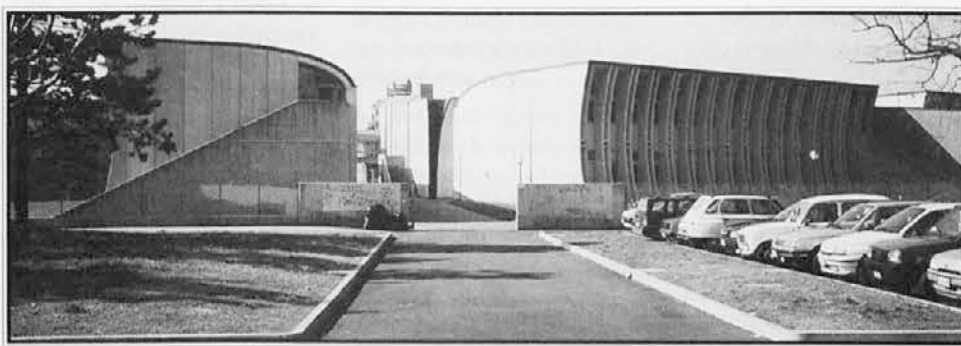
PO MOLITVI BREVIRJA SEM SANJAL...

V veliki negotovosti, kakšen avtobus nam bodo poslali, sem zvečer molil brevir, da ne bi bilo nesreče. Takoj ko zaspim, zagledam ogenj na hribu in glas: "Ne smete potovati!" Moramo, ker je že vse pripravljeno! Preplašen se zbudim: kaj narediti? Če ne bi molil brevirja, si ne bi delal preglavic. Šel sem v cerkev... molit! Ko pride avtobus, opazim takoj, da pri motorju niso žice izolirane. "Tutto collaudato!", mi je dopovedoval šofer. A jaz sem ga ves čas imel "pod očmi". Do Monte Berico vse v redu. Tudi v Padovi. Po kosilu smo se peljali na ogled mesta... "Pazi, nekaj se smodi!" "Ne bojte se! Vse kolavdirano!" Kmalu je izbruhnil dim in ogenj! Ustavi! Potegnem skozi stranska vrata romarje. "Mi ne gremo naprej s tako 'karjolo'! Popravite!" "Vi ste šregon!" Lep izgovor. Končno naprej. Pri Vidmu zopet vonj po dimu. "Pazi, šofer!" In močen pok! Stransko kolo je počilo! "Vi ste šregon!" "Ko pridemo domov, vam povem, kaj sem sanjal. Hvala Bogu, da ni bilo nesreče!"

(B+B)

VIŠJE ŠOLE PRIPRAVLJENE STOPITI V NOVO ŠOLSKO LETO

JURIJ PALJK

Slovenske šole bodo v teh dneh odprle vrata slovenskim dijakom. Višje šole s slovenskim učnim jezikom so že pripravljene, da začnejo v naslednjih dneh normalen pouk v šolskem letu 1996/97.

liceju obiskovalo skupno 48 dijakov, od tega jih bo v prvi letnik vpisanih 8, vsi pa so iz našega zamejstva.

Na klasičnem liceju **Pri-
mož Trubar** je letos vrsta novosti in morda je najvažnejša ta, da se je z letošnjim šolskim letom poslovil dosedanj ravnatelj, znani likovni kritik Milko Renar, katerega tudi naše uredništvo seveda želi vrsto letih in zdravij let v zasluženem pokoju in tudi to, da bi ga še vedno srečevali v javnem in kulturnem življenju! Gotovo bomo z njegovim odhodom pogrešali dobrega in kulturnega sogovornika. Na njegovo mesto je prišla mlada in obetavna prof. Nadja Marinčič, ki ji čestitamo in seveda želimo veliko dobrega dela in čim manj težav. Ko ji čestitam in greva v njeno sobo, mi nasmejana reče: "Veš, morala se bom šele naučiti na vlogo ravnateljice, prvi dan je, danes nastopam to službo in zares si želim, da bi šlo vse v najlepšem redu." Ko jo povprašam po vpisu, mi ravnateljica Nadja Ma-

rinčič pove, da imajo v prvi letnik klasičnega liceja letos vpisane štiri dijake, eden je iz Slovenije, vseh skupaj pa jih je na šoli 41. Marinčičeva se zaveda majhnega vpisa in si zato želi, da bi v bodoče na klasični licej prišlo več mladih Slovencev. Ko mi govori o načrtih, mi pove: "Zares si želim, da bi celotnemu profesorskemu zboru uspelo ustvariti ekipo, ki bo složna in plodno delovala. Prevzela sem mesto ravnateljice Milka Renarja, katerega sem zelo cenila že kot njegova učenka, kasneje kot profesor latinščine in grščine. Mislim, da je odlično vodil naš licej in zato bom skušala nadaljevati po njegovi začetni poti. Na klasičnem liceju bomo dijakom skušali nuditi čim več, ker je to izrednega pomena za celotno našo slovensko skupnost. Mislim, da je pred nami težko leto, in to ne samo zato, ker sama šele začnjam novo službo, ampak tudi zaradi najavljenejših šolskih reform, o katerih pa se še ne ve veliko. Še enkrat pa ponavljam, da je izredno važno, kako deluje profesorski zbor; od njegovega dobrega delovanja je odvisen uspeh v šoli. Od dijakov pa seveda pričakujemo veliko veselja do dela v šoli."

Tako pravi nova slovenska ravnateljica Nadja Marinčič, ki se je dijakom v letih poučevanja klasične filologije že zelo priljubila in pokazala veliko znanja. Na novem in zahtevnem delovnem mestu ji zato iz srca želimo veliko uspeha in tudi zadovoljstva, nasmeha, tistega nasmeha, ki bi moral biti na ustnicah tako profesorjev kot tudi dijakov na slovenskih šolah.

Ko sem prišel ob osmih zjutraj v slovenski šolski center v Gorici, je bilo v njem zelo živahno, saj so tam že profesorji in tudi neučno osebje: profesorji pripravljajo programe za novo šolsko leto, ravnatelj pa se mučijo s sestavo učnega osebja. Lestvic profesorjev, ki bodo poučevali na naših šolah, jim niso še dali, zato tudi še ne vedo, kdo vse bo poučeval.

Letošnje šolsko leto bo v nekem smislu prelomno, saj šolski minister Berlinguer zelo resno misli, ko najavlja vrsto sprememb. Seveda je za našo šolo predvsem pomembno to, koliko slovenskih dijakov se vanjo vpiše, in pa seveda dejstvo, da mora biti zelo kakovostna, saj je temeljni kamen naše slovenske skupnosti v Italiji. Morda se tega dejstva vsi premalo zavedamo, slovenska šola je še vedno premalo pri srcu vsem javnim delavcem iz naše sredine. Vsi bi se morali zavedati, da je šola za Slovence v Italiji bistvena. Po drugi strani bi se morali tudi starši in slovenski dijaki zavedati važnosti in pomena slovenskega pouka. Pa se ne vsi, saj si drugače ne moremo predstavljati dejstva, da veliko slovenskih staršev svoje otroke vpisuje v šole z italijanskim učnim jezikom. Kot razlog večkrat navajajo dejstvo, da je italijanska šola bolj kakovostna, kar pa bi bilo potrebno najprej preveriti.

Osebnostno sem mnenja, da se dijak veliko več nauči v majhnih razredih, kakršni so v slovenskih šolah, kjer se mu nudi veliko več in se od njega tudi veliko več zahteva.

Slovenska šola seveda ni odlična, ravnatelj in profesorji se tega zavedajo sami in vam to tudi povedo, obenem pa jim moramo priznati, da se vsako leto trudijo in skušajo slovenski pouk znova izboljšati. To jim moramo priznati in se jim za to tudi zahvaliti. Vseeno pa jih prevečkrat puščamo same, se za njihove težave ne zmerimo in tako slovenskim šolnikom in našim učencem delamo krivico. Slovenska šola je namreč tista osnovna baza, ki poleg družine našim otrokom največ daje in jih tudi vzgaja; saj ne smemo pozabiti, da je šola tudi vzgojna ustanova.

Na državnem poklicnem zavodu za trgovske dejavnosti **Ivan Cankar** mi ravnatelj Vladimir Šturm pove, da so pred novim šolskim letom predvsem zaskrbljeni zaradi dejstva, ker se zavedajo, kako težko njihovi diplomanti najdejo delo v sedanjem težkem gospodarskem trenutku. Podjetja, ki se ukvarjajo z izvozom in uvozom, so namreč na Goriškem že dalj časa v krizi, perspektive ni, tako da bodo v bodoče gotovo prisiljeni razmišljati o novih specializacijah na šoli. Sicer pa bo na Cankarju prvi letnik obiskovalo 13 slovenskih dijakov, štirje od teh so iz Slovenije.

Ko smo že pri slovenskih dijakih iz matične države, moramo povedati, da jih je bilo na vse slovenske šole v Gorici vpisanih veliko več, a so jih potem preplašile italijanske zahteve po stalnem bivališču v Italiji in se jih je

tako velika večina pozneje izpisala. Na Cankarju bo letos obiskovalo pouk 77 dijakov in ravnatelj Šturm je mnenja, da se bo tudi slovenska šola morala v prihodnosti veliko bolj odzivati na izzive in potrebe sedanje družbe in sedanjega časa.

Na pedagoškem liceju **Simon Gregorčič**, kot se sedaj imenuje učiteljske, me sprejme ravnateljica Majda Corsi Sfiligoy, ki mi že takoj na začetku vsa zaskrbljena pove nekaj misli o osipu vpisa v slovensko šolo. Zaskrbljena je nad ravnanjem nekaterih staršev, ki se ne zavedajo, kakšno krivico delajo svojim otrokom, ko jih vpisujejo v italijansko šolo. Obenem mi pove, da je zaskrbljena tudi nad dejstvom, da se vsi premalo zavedamo pomembnosti naše slovenske šole. Čut neodgovor-

nosti vidi v vpisovanju slovenskih otrok na italijanske šole. Ko pustiva to žalostno temo naše zamejske stvarnosti, mi pove, da nameravajo na pedagoškem liceju nadaljevati z eksperimentacijo, kot imenujejo v žargonu posodabljanje šole. Ravnateljica Majda Corsi Sfiligoy je mnenja, da morajo profesorji in vse učno osebje posodobiti naše šole, posodobiti učne načrte, tako da bodo dijaki na slovenskih šolah lahko prejeli več tako imenovanega uporabnega znanja, pa naj bo to poznavanje danes neobhodno potrebnih računalnikov ali pa poznavanje pravnih norm države, v kateri živimo. Seveda se ravnateljica tudi zaveda izredne važnosti poznavanja in znanja tujih jezikov, brez katerih danes ne moremo. Sicer pa bo letos pouk na pedagoškem

PONOVNO NA BARBANI

Mati božja nas je tudi letos privabila na Barbano. To naše skupno tržaško-goriško romanje nas namreč vsako leto kliče na Marijin otok. Naši ljudje sicer romajo na Barbano tudi ob drugih priložnostih, vendar v največjem številu se zbiramo prav na prvi ponedeljek v septembru. Tako je bilo tudi letos. Skupno mašo ob 11. uri je vodil goriški nadškof A.V. Bommarco, ki je navzoče v uvodnih besedah v sv. daritev spomnil na sinodo goriške Cerkve. V svojem govoru je tudi priporočil molitev za novega škofa v Trstu. Pridigo je imel g. Karlo Bolčina, župnik v Štandrežu, ki je svoje besede navezal na evangelij, ko Jezusa opozorijo, da ga čakajo njegova Mati in bratje. Ko je Kristus nekako prezrl svojo mater, je s tem hotel le poudariti, da bolj kot krvno sorodstvo velja pred Bogom izpolnjevanje božje volje. Z nadškofom so somaševali vsi navzoči dušni pastirji, ki so letos iz objektivnih razlogov bili manj številni kot običajno. Petje je bilo ljudsko, tako da je v resnici pela vsa cerkev kot en sam mogočen zbor. Tudi popoldne pri litanijah M.B. je bilo podobno. Škoda le, da ni bilo basov, ker se je romanja udeležilo le malo moških. Bil je pač deloven dan in moške so rajši poslali na Barbano svoje žene. Teh je bilo res veliko, da so napolnile svetišče. Romanju je bilo naklonjeno tudi vreme, ki je letos sicer že vse poletje zelo muhasto.

K.H.

V nedeljo se je z 31. folklorno parado po goriških ulicah v samem središču mesta in zaključno slovesnostjo na Trgu Battisti končala letošnja svetovna folklorna prireditev, kot Goričani imenujejo svoj folklorni festival, ki vsako leto privablja veliko skupin z vsega sveta. Tokrat je bil festival v znamenju skupine iz Kolumbije, ki je prikazala ples iz domačih krajev, baje so jih obogatili še z vrhano mero modernega plesa in pa seveda s svojimi krasnimi, predvsem golimi telesi. Uspeh je bil zagotovljen, saj so Goričani in prebivalci okoliških krajev eden drugemu to povedali po četrtkovem nastopu kolumbijske skupine in tako se je v soboto na Battistijev trg zgrnila ogromna množica ljudi predvsem zato, da bi "videli Kolumbijce," ki so v majhnih bikinijah divje plesali svoje sexy ples. Folklor najbrž ni nikogar zanimala preveč, lepe kolumbijske punce pa so svoji folklorni skupini le priplesale nagrado, s pomočjo fantov seveda, katerih pa ni nihče preveč "porajal". Tako so v soboto enoglasno izvolili kolumbijske plesalce za najbolj simpatično folklorno skupino in

USPEH FOLKLORNEGA FESTIVALA

Prikupna predstavnica ukrajinske folklorne skupine

jim podelili velik pokal goriškega gradu, se pravi največje goriško priznanje za folklorno. Bilo je sicer še nekaj nagrad, Kolumbijci pa so vse posekali in tako spet dokazali, da ni rečeno, da moraš biti na folklornem festivalu najbolj zvest

je v Gorici v nedeljah zares nimajo kam dati. Je že res, da je folklor lahko tudi lepa, vendar je tudi res, da Gorica ob koncu poletja ničesar drugega ne nudi.

-JP-

TISKOVNO POROČILO

"OLJKA" NA GORIŠKEM IN FOJBE

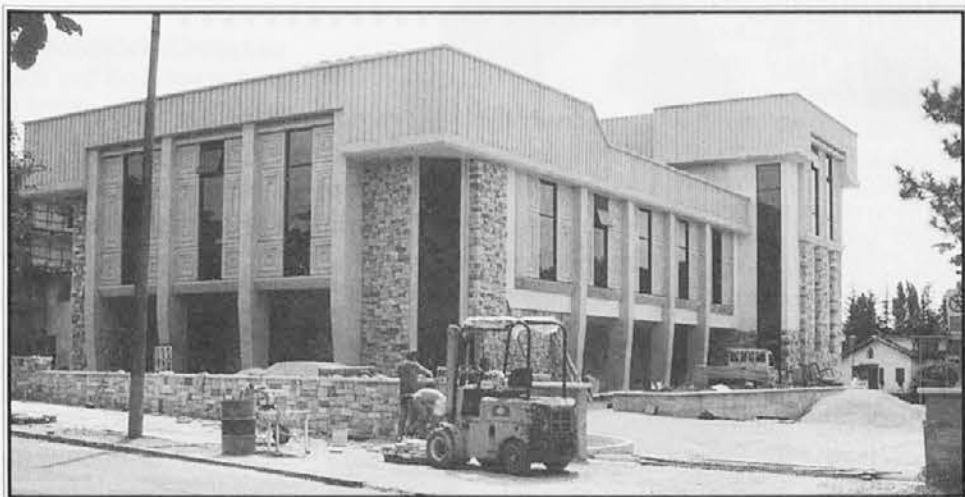
pravi folklori, ampak da si predvsem moderen in moraš znati podati svojo folkoro. In oni so to znali. Seveda so jo znali tudi drugi, a so bili najbrž preveč oblečeni in zato publike niso preveč zanimali...

Še podatek, da si je folklorna parado v nedeljo ogledalo okrog 15 tisoč ljudi, je dovolj zgovoren, da smemo reči, da se ljudje

Koalicija Oljke z Goriškega je objavila tiskovno poročilo, v katerem pravi, da podpira vse pobude, ki lahko prispevajo k boljšemu, zlasti pa objektivnemu poznavanju tragičnih dogodkov med drugo svetovno vojno, kot so fašistični in nacistični pokoli, deportacije, fojbe. Koalicija meni, da je treba strogo ločevati različne poglede na te dogodke in upoštevati njihov zgodovinski, politični in človeški aspekt. Oljka hkrati podpira prizadevanja, katerih glavni namen je odprava pregrad med posameznimi narodnostnimi skupnostmi, ki živijo na tem območju, kar naj omogoči mirno sožitje in sodelovanje. Kar zadeva vprašanje fojb, koalicija meni, da je treba natančno ugotoviti njihovo lokacijo in v sporazumu s slovenskimi oblastmi pojasniti celotno zgodovinsko ozadje. Strinja se dalje, da je treba ponovno pregledati potek vojnih dogodkov in pri tem upoštevati dosedanje raziskave ter bogato gradivo v mednarodnih arhivih.

Posamezne komponente Oljke naročajo svojim parlamentarcem, naj nadaljujejo z ustreznimi pobudami na ravni osrednje vlade in naj se zavzemajo, da bi se preprečila izrabljanja, kot se je v tem pogledu v preteklosti dogajalo zlasti pred volitvami in pred dvostranskimi pogajanji.

OBNOVITVENA DELA PRI KATOLIŠKEM DOMU SE BLIŽAJO KONCU

Katoliški dom dobiva v teh dneh končno podobo (Foto Bumbaca)

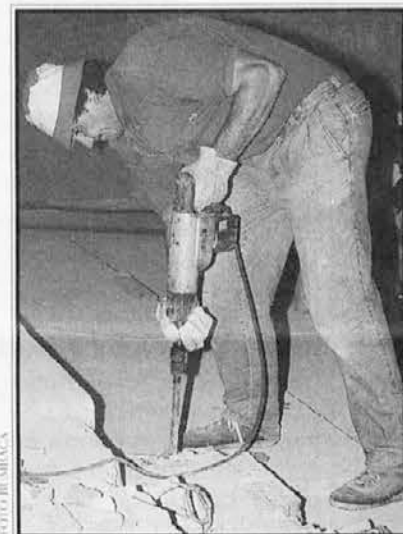
Obnovitvena dela v Katoliškem domu in pri njem na Drevoredu XX. septembra se bližajo h koncu. Ko se peljemo mimo čudovito prenovljene stavbe, se ne spominjamo več, kako je izgledal stari Katoliški dom. Nova stavba nas s svojim lepim pročeljem naravnost očara, saj je prepletanje kraškega kamna in betona zelo posrečeno, prepričajo pa nas tudi druge arhitektonske rešitve. Vsakomur, ki še ni vstopil v nove prostore, naj povemo, da bo novi Katoliški dom zares izjemno lepo urejen in tudi dovolj prostoren za posebne umetniške podvige tako na glasbenem kot tudi

na gledališkem področju, dvorana pa bo primerna in opremljena tudi za kongresno dejavnost in filmske predstave.

V teh dneh urejajo okrog Katoliškega doma zelenice in pred stavbo polagajo tlak. Dela pa se nadaljujejo tudi v sami veliki dvorani, kjer urejujejo še zadnje malenkosti. Predvidoma naj bi Katoliški dom slovesno odprli že 19. oktobra letos in zato tudi zelo hitro z deli. Na slovesnost pa se tudi kulturniki vneto pripravljajo, a o tem kdaj drugič!

Kot je vsem znano, je odbor, ki skrbi za obnovitvena dela pri Katoliškem domu, z razmeroma skromnimi denarnimi sredstvi poskrbel za

obnovo. Denarja pri tako velikih podvigih seveda ni nikdar dovolj (za tako veliko in temeljito obnovo pa sploh ne!) in zato bo dobrodošel

kot tudi za izjemnega delavca, ki po prime za vsako delo. Priljubljeni gospod Marjan rad pove v šali, da je bil vse poletje "na počitnicah na Malti". Ko ga nekateri potem še sprašujejo, kako to, da si lahko privoščijo tako dolge počitnice na Malti, jih povabi na gradbišče pri Katoliškem domu, kjer malte zadnje čase zares ne manjka...

-JP-

ZBOR VRH SV. MIHAELA PO SLEDEH SREČKA KOSOVELA

REMO DEVETAK

Mladinski pevski zbor Vrh sv. Mihaela je letos že drugič priredil izlet po sledeh slovenskih pisateljev in umetnikov. Izlet je priredil odbor mladinskega zbora. Predsednik zbora Marko Cotič je povedal, da je vsakoletni izlet nagrada za trud mladih pevcev in njihovih staršev. Letos so sklenili obiskati tudi rojstni kraj Srečka Kosovela.

V ponedeljek, 26. avgusta, so se odpravili z avtobusom na pot v Vipavsko dolino; tam so si ogledali najprej Vipavski križ, kjer je živel in deloval slavniti pridigar Janez Svetokriški. Pater Klemen je udeležence izleta pričakal v samostanu, kjer jim je povedal nekaj o zgodovini kraja in samostana. Popeljal jih je tudi na ogled samostana in jim pokazal bogato knjižnico ter t.i. sobo Janeza Svetokriškega, kjer hranijo njegovo

izvirno knjigo *Sacrum promtuarium-Sveti priročnik*. Po odhodu iz Vipavskega Križa so izletniki odšli na ogled izvira reke Vipave. Nato so odšli v slikovito kraško vas Štanjel, kjer jim je prijazna domačinka orisala zgodovino kraja, ogledali pa so si tudi likovno galerijo Lojzeta Spacala. Po kratkem postaniku, ki jim je služil za ogled Štanjela in za malico, so odšli v Tomaj, kjer je pokopan Srečko Kosovel. Ogledali so si pesnikovo hišo, v kateri je Kosovel pred sedemdesetimi leti umrl. Nato so odšli na tomajsko pokopališče, kjer so položili pesniku na grob šopek cvetja in mu tudi zapeli pesem. Iz Tomaja so odšli v Lipico, kjer je znana kobilarna. Potem so si še ogledali jamo Vilenico, ki velja za najstarejšo turistično jamo v Evropi. Proti domu so se udeleženci odpravili v večernih urah in med potjo domov je bilo v avtobusu izredno veselo razpoloženje. Za uspeh izleta ima največ zaslug predsednik mladinskega pevskega zbora Vrh sv. Mihaela Marko Cotič.

Romanje v Concordio (PN)

V soboto, 21. septembra, bo romanje goriške nadškofije v Concordio (v bližini Portogruara) v počastitev skupne krščanske tradicije, ki je od 4. stoletja naprej združevala oglejsko in konkordijsko cerkev. Program: ob 7.45 odhod z avtobusi s posameznih župnij; ob 8.45 prihod v Concordio, pozdrav župana in cerkvenih oblasti z nagovorom zgodovinarja Sergia Tavara. Ob 10. bo voden ogled zgodovinskega dela mesta; ob 11.30 se bodo verniki zbrali v Baziliki Apostolorum, od koder bo po sprejemu pordenonskega škofa sledila procesija v stolnico, kjer bo goriški nadškof vodil sv. mašo. Ob tej priložnosti bodo izpostavljene relikvije svetih konkordijskih mučencev. Ob 13.15 bo kosilo v župnijskem otroškem vrtcu. Ob 16. uri ogled bližnjih samostanov v Sesto al Reghena in Summago.

Vpisovanje je odprto do 10. septembra na župnijskih uradih in na škofiji. Cena celodnevne romanja s prevozom in kosilom je 45.000 lir.

DAROVI

ZA PRIZADETE in invalide: v spomin na pok. sestro Mihe-langelo nekateri bivši člani dekl. in fant. krožka 500.000 lir.

ZA DOM srečanja Višarje dr. Valentin Inzko, Sveče, 500 šil.

ZA CERKVENI pevski zbor iz Števerjana: v spomin na pok. prijatelja N.N. 50.000 lir.

ZA ZAVOD sv. Družine: ob 17. obletnici smrti tete sestre Ahacije Kacin Marija, Janez in Metka 150.000 lir.

ZA NOVI glas: ob 50. obletnici nasilne smrti Edija Devetaka sestri Jolanda in Marija 100.000 lir.

ZA MISIJON g. Štanta: N.N. 500.000 lir.

ZA MISIJON g. Saksidi: N.N. 500.000 lir.

ZA MISIJON p. Kosa N.N. iz Rupe 150.000 lir.

ZA SLOVENSKE misijonarje: J.R. 35.000 lir.

ZA KATOLIŠKI dom: druž. Makuc ob obletnici smrti Rozalije in Andreja Makuc 100.000 lir.

ZA CERKEV v Števerjanu: v spomin na pok. mater Felicito Humar hči Veneranda 100.000; v spomin na pok. Julko Černic Brajnik druž. Komjanc Aleš 100.000, družini Komjanc Simon in Pintar Aleš 100.000; N.N. 50.000; N.N. 100.000.

OSTALI DAROVI PRIHODNIC

Starši in otroci poletnega centra v Štandrežu se zahvaljujejo učiteljicam **Majdi Zavadlav** in **Mirki Bric** ter vzgojiteljem **Dimitriju, Martini, Heleni, Vereni, Alessandri in Christianu** za uspešno delo in prijetno vzdušje v centru.

OBVESTILA

METAN. V soboto, 14. t.m., zapade roke za prošnje, ki jih je treba nasloviti na trgovinsko zbornico, za dobavo plina po nižji tarifi v okviru olajšav proste zone.

ACM - GORICA vabi k maši za edinost v pon., 9. t.m., ob 16.30 v Zavodu sv. Družine

V SOVODNJAH ob glavni cesti je na prodaj hiša z dvoriščem in vrtom. Tel. 532092 ali 882378.

SOŽALJE

Franku Žerjalu in njegovim domačim izrekajo uredništvo in uprava Novega glasa, Goriška Mohorjeva družba in Zadruga Goriška Mohorjeva občuteno sožalje ob boleči izgubi dragega očeta Viktorja.

ČESTITKE

V nedeljo, 1. septembra, sta si v cerkvi sv. Ivana podelila zakrament sv. zakona **Emanuela Koren in Aleksij Soban**. S svojima članoma se srčno veselijo slovenski goriški skavti in jima obenem želijo, da bi njuna skupna pot bila deležna obilnega božjega blagoslova.

Grazielli in Paoluvošičjo radijski prijatelji še veliko skupnih let v sreči, miru in modrosti.

Ob pomembnem življenjskem koraku voščijo sorodniki in prijatelji **Liliani in Igorju** božjega blagoslova, sreče in medsebojnega razumevanja.

Uredništvo in uprava Novega glasa srčno pridružujeta izrazom čestitk trem novoporočenim parom.

GLASBENA MATICA - GORICA

VPISOVANJE V ŠOLSKO LETO 1996/97

Vse potrebne informacije dobite na tajništvu šole v Gorici, ul. della Croce 3, od 1. do 10. septembra 1996. **Urniki:** od ponedeljka do petka, od 10. do 15. ure. Vpisovanje po podružnicah bo potekalo v torek, 10. septembra, od 16. do 18. ure, v tih prostorih: **Doberdob:** občinska glasbena soba; **Sovodnje:** Kulturni dom; **Štandrež:** Kulturni dom Andreja Budala.

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL

ŠOLSKO LETO 1996/97

- reden študij vseh instrumentov in solopetja
- teorija, solfeggio, harmonija, glasbena zgodovina
- podiplomski študij za klavir in violino
- dvoletna klavirska šola za pedagoge
- eksperimentalni razred klavirja (prof. Sijavuš Gadžijev)
- komorna in orkestralna igra
- pevski zbor
- prosti tečajji za amaterje
- baletna šola (od 4. leta starosti dalje)
- DO-MI-SOL - tečaj za predšolsko mladino

Lanski gojenci lahko potrdijo vpis telefonsko.

Nove učence vpisujemo od 2. do 6. septembra v uradnih urah. Urnik tajništva: od 8.30 do 12.30 in od 15. do 19. ure.

Na oddelkih bomo vpisovali v dne:

Župnijski dom A. Gregorčič v **ŠTANDREŽU:** v četrtek, 5. septembra, od 17. do 19. ure;

Sedejev dom v **ŠTEVERJANU:** v petek, 6. septembra, od 17. do 19. ure;

Župnijski dom v **DOBERDOBU:** v četrtek, 12. septembra, od 17. do 19. ure.

Reden pouk se bo začel 16. septembra.

Drevored 20. septembra 85 - Gorica, tel. 532163

MED SLOVENC V ČRNEM VRHU

ERIKA JAZBAR

Na zamejskih knjižnih policah lahko v teh dneh dobimo novo sicer drobno, vendar zanimivo publikacijo, ki prihaja iz slovenske Benečije. Pri založbi Lipa je izšel ponatis eseja z naslovom *Tra gli sloveni di Montefosca-Med Slovenci v Črnem vrhu* izpod peresa Francesca Musonija. Delo sega v leto 1898 in nam nudi zgovorno in pristno sliko beneškega kraja in prebivalcev ob koncu prejšnjega stoletja; obenem velja poudariti, da sodi avtor omenjene študije med najpomembnejše poznavalce teh slovenskih krajev. Francesco Musoni je bil namreč geograf, speleolog, zgodovinar in politik, rodil se je v Sarženti pri Špetru leta 1864, doktoriral je iz geografije na univerzi v Padovi leta 1888 pri takratnem vodilnem italijanskem geografu G. Marinelliju. Znanstveno dejavnost, ki ji je posvetil skoraj 35 let, je osredotočil na rodno Fur-

lanijo oz. na Benečijo; raziskoval je tudi folklor in etnografijo slovenskih prebivalcev teh krajev. O Slovencih in južnih Slovanih, za katere je čutil posebno zanimanje, je napisal več študij, ki so izšle samostojno, in veliko število člankov po raznih časopisih. Pred smrtjo mu je bila poverjena redakcija balkanskih pokrajin pri italijanski enciklopediji Treccani, vendar mu je za to pomembno in

zahtevno nalogo zmanjkalo časa. Ob vsem znanstvenem delu je bil Francesco Musoni tudi družbeno-politični delavec, saj je bil celih 29 let občinski odbornik in tudi župan v Špetru, nato pokrajinski svetovalec v Vidmu (1914-1923), tekmeč z Ivanom Trinkom v čedajskem volilnem okrožju. Na političnem področju sta sodelovala za gospodarski napredek Benečije, sicer pa ju je vezalo tudi prijateljstvo, saj je ob Musonijevi poroki Trinko napisal priložnostno pesnitev.

Podrobneje o Musonijevih delih in njegovih odnosih do slovenskih ljudi v Benečiji lahko preberemo v uvodu v ponatis izpod peresa Pavla Petričiča; čeprav je Musoni pisal izključno v italijanščini, se vključil v italijansko kulturno življenje in bil v svojem prvem obdobju zagovornik naglega poitalijančevanja-asimilacije drugorodcev ali tujerodcev, t.j. "zvest" italijanski državljan, je kljub obdobju, v katerem je deloval, izražal spoštovanje za kulturne potrebe slovenskih ljudi in to dokazal tudi v svojih delih.

NOV RAZKOL V VRSTAH ISTRSKEGA DEMOKRATSKEGA ZBORA

MILAN GREGORIČ

Znotraj Istrskega demokratskega zbora (IDZ), to je gibanja, ki je na zadnjih krajevnih volitvah dobilo absolutno večino ter upravlja vse istrske občine in županijo, je prišlo do novega hudega spora...

Usoda predsednika istrske županije Luciana Delbianca pa ostaja zaenkrat zavita v molk. Na seji sveta so sicer padale zahteve tudi po obračunu z njim, vendar zdi se, da vodstvo IDZ v tem trenutku ni hotelo tvegati tega usodnega koraka, saj gre za eno najvplivnejših in politično najbolj priljubljenih osebnosti v Istri.

Dogodkom ne bi kazalo pripisovati kakega večjega pomena, če ne bi ob tem obračunu znotraj IDZ prišlo tudi do nepričakovanih zasukov v zvezi z istrsko avtonomijo in čezmejno regijo. Na tiskovni konferenci je namreč Ivan Jakovčič, predsednik IDZ, navajal med razlogi za ukrepanje proti Ivanu Pauletta tudi domnevna opozorila predstavnikov Evropskega sveta v Strasbourgu, češ da bi bil Pauletta s svojimi radikalnimi avtonomističnimi težnjami škodljiv za stranko. Očitek, ki je zanesljivo mučno odjeknil v istrski in širši obmejni javnosti, saj je bil ravno Jakovčič tisti, ki je doslej najbolj podpiral Pauletto v njegovih zahtevah po avtonomiji in čezmejni regiji. S tem zasukom in novim notranjim obračunom je bilo dokončno zlomljeno radikalno avtonomistično krilo IDZ, katerega najbolj vidna predstavnika sta bila Ivan Pauletta in Loredana Bogliun-Debeljuh, oba tudi na položaju podpredsednikov IDZ. Bogliunova je bila postavljena na stranski tir takoj po svetovnem istrskem kongresu v Pulju, Pauletta pa je bil žrtev zad-

nje čistke. Tako je bil zadan milostni udarec tudi sami ideji o istrski avtonomiji in čezmejni regiji, saj si Jakovčič, potem ko je na tak način skočil v hrbet Pauletta, ne bo mogel več dovoliti kakih sunkovitih preobratov brez škode za lastno kreditbilnost in politično podobo.

Razplet spora, seveda, s tem še ni končan ter so možna še nova presenečenja, med njimi tudi morebitna komisarska uprava, saj Zagreb budno spremlja dogodke v Istri, pripravljen na takojšnji poseg, če bi spor paraliziral delovanje puljske občinske uprave ali celo istrske županije. V zraku so tudi namigi, da bi utegnili "odpadniki" ustanoviti novo stranko ali pa celo skupinsko preiti v kako drugo politično formacijo, kar pa je manj verjetno. Tudi še ni mogoče oceniti politične škode tega novega spora za samo stranko, ki pa zanesljivo ne bo majhna. Očitki o "boljševiških metodah" obračunavanja z nasprotniki so namreč padali po vodstvu IDZ že ob razkolu s prohrvaško strujo in tudi sedanji obračun, sodeč po drastičnih kaznih, ni dosti drugačen.

Predstavniki slovenskega dvojnika IDZ, ki pa v nasprotju s hrvaškim delom stranke ni dosegel omembe vrednega položaja v treh obalnih občinah, opazujejo dogajanja molče, brez lastnih stališč in komentarjev kot vedno doslej.

NOV POPRAVEK ZAKONA O POSVOJITVAH

DAMJAN HLEDE

Razsodba ustavnega sodišča št. 303 z dne 24. julija je razglasila nezakonitost 2. odstavka 6. člena zakona št. 184/83, v kolikor ne predvideva,

da lahko sodnik posamezno preveri vsak primer in odloči izročitev otroka novim staršem, tudi ko je med njimi in otrokom več kot štirideset let starostne razlike.

Znano je namreč, da omenjeni zakon dovoljuje posvojitve parom, ki so poročeni vsaj tri leta in je med njimi in otrokom vsaj osemnajst let in ne več kot štirideset let starostne razlike. Slednjo omejitev je ustavno sodišče popravilo že leta 1992, ko je z razsodbo št. 148 sklenilo njeno neupoštevanje v primerih, ko bi onemogočila posvojitve enega ali več bratov, katerih starost povzroča preseg zakonske mere.

Novi popravek daje sodniku polno moč pri odločitvi za izročitev otroka novim staršem ali ne, ko je med njimi in otrokom več kot štirideset let razlike. Razsodba vsekakor postavlja tudi nekatere kriterije, ob prisotnosti katerih se bo lahko presegla omenjena zakonska mera. Sodnik se bo smel pozitivno odločiti samo takrat, ko bo ugotovil, da bi v primeru nepriznane pravice do njegove posvojitve otrok trpel hudo škodo, ki bi se ji ne dalo izogniti drugače kot s tisto konkretno posvojitvijo. To pomeni, da novi popravek postavlja na prvo mesto interes otroka. Duh razsodbe torej ni v tem, da

bodo posvojitve odslej - v znamenju neke večje "odprtosti in enakopravnosti" - dovoljene tudi (pretirano) starejšim poročenim parom, ampak v tem, da se bo odslej možno v ekskluzivnem interesu otroka in torej v izjemnih slučajih izogniti zakonski meri štiridesetih let starostne razlike.

Posledica tega je torej v dejstvu, da ustavno sodišče ni izbrisalo te starostne zakonske mere, ampak da je samo omililo (v interesu otroka, ponavljamo) njeno neprožnost in absolutnost. Upati je torej, da bodo sodniki upoštevali pravi duh te razsodbe in da slednja ne bi postala le povod za uveljavljanje zahtev po skrajnejših enakopravnostih (dovoljenje za posvojitve tudi posameznikom in homoseksualnim parom), za katere se premnogi že dalj časa borijo.

Zdi se, da se je vsekakor že samo ustavno sodišče skušalo izogniti tovrstnim zgrešenim interpretacijam, ko je pojasnilo, da je namen popravka v tem, da bi otrok mogel dobiti starše, "ki bi imeli vse značilnosti družine, v kateri navadno pride do sprejetja rojstva, do pomoči in vzgoje otroka."

Medtem ko je do prvega razkola pred dvema letoma, ko je bila iz gibanja izločena prohrvaška struja, prišlo predvsem zaradi odpora te struje proti avanturistični politiki vodstva stranke v zvezi z istrsko avtonomijo in čezmejno regijo, je v ozadju novega spora v prvi vrsti spopad za nadzor nad ključnimi položaji v občini Pulj. Skupina 19 uglednih pripadnikov puljske sekcije IDZ, med katerimi so tudi ustanovni predsednik IDZ ter zagrižen zagovornik istrske avtonomije in čezmejne regije Ivan Pauletta, puljski župan Igor Štokovič ter predsednik istrske županije Luciano Delbianco, je v javno objavljenem pismu vodstvu IDZ zahtevala večji dialog in večjo preglednost v delovanju puljske sekcije IDZ. Spori na relaciji med puljskimi občinskimi in županijskimi oblastmi ter vodstvom IDZ namreč tlijo že dolgo časa in so sedaj izbruhnili na dan z vso silovitostjo. Pred vrati so namreč krajevne volitve ter se očitno začena zakulisna igra, kdo bo v bodoče obvladoval ključne položaje v sami županiji ter v Pulju kot največji istrski občini. V tem mestu se je, izgleda, zbrala okrog predsednika istrske županije skupina ljudi, ki želijo soodločiti pri bodočih kadrovskih razporeditvah ter ne mislijo čakati križem rok, da to opravi vodstvo stranke. Slednje pa je na potezo 19 upornih članov reagiralo skrajno živčno. Na izredni seji sveta IDZ je izključilo iz stranke puljskega župana Igorja Štokoviča ter preko svojih svetnikov zahtevalo sklic puljskega občinskega sveta in glasovanje o nezaupnici. V zvezi z Ivanom Pauletto, "očedom istrskega avtonomističnega gibanja", pa je svet IDZ zahteval njegovo razrešitev z mesta podpredsednika IDZ ter njegov odpoklic s položaja poslance v hrvaškem parlamentu.

NOVA VISOKA ŠOLA ZA MANAGEMENT V KOPRU

Kot smo že na kratko poročali, bo z letošnjo jesenjo zaživela nova Visoka šola za management v Kopru. Temeljni cilji programa so izobraževanje in usposabljanje srednjega vodstvenega kadra, da obvlada interdisciplinarna znanja, potrebna za načrtovanje, vodenje in izvajanje del s področja ekonomsko-poslovnih, pravnih in humanističnih ved. Študentje si bodo pridobili funkcionalna znanja s področja poslovanja in uravljanja podjetij ter drugih organizacij oz. posameznih poslovnih funkcij. Pričakujemo, da bodo študentje obvladali inoviranje in proizvajanje izdelkov, izvajanje storitev, marketing za

izdelke in storitve, management neprofitnih organizacij, strateški management ipd.

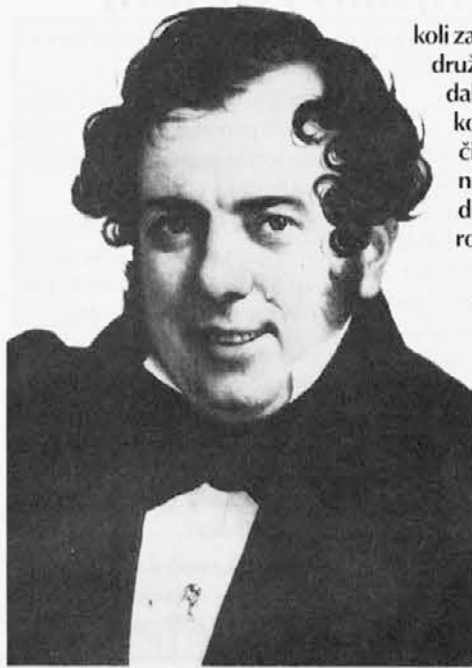
Omenjena visoka šola je imela izredno veliko povpraševanje oziroma vpis za redni ter izredni študij. Slednji je prilagojen željam in možnostim študentov. Skupno število predmetov na šoli pa je 23. Osnovni program ne presega 2250 ur, kar pomeni 25 ur teoretičnega oz. 40 ur praktičnega pouka na teden. Posebno priznanje za vložene napore pri oblikovanju programa kakor tudi angažiranju predavateljev ter administrativnih postopkov velja mag. Nadi Trunk Širca, ki je v.d. dekana.

Verjetno bo program Visoke šole za management zanimiv tudi za zamejske Slovence iz Gorice, Trsta in drugod, saj je razmeroma blizu meje med Slovenijo in Italijo.

G.D.

POČASTITEV SLOVENSKEGA SLIKARJA JOSIPA TOMINCA

MARJAN DROBEŽ

Avtoportret Josipa Tominca v njegovih srednjih letih. Sliko hranijo v tržaškem muzeju Revoltella

V Novi Gorici in na Gradišču nad Prvačino se bodo z raznimi prireditvami spomnili na znanega slikarja Josipa Tominca ob 130-letnici njegove smrti. Bil je nadarjen in plodovit umetnik, ki ga je slovenski umetnostni zgodovinar in izvedenec France Stele označil kot odličnega portretista, čigar dela so značilna za takratni umetnostni okus v Gorici, Trstu in Ljubljani. Italijanski umetnostni zgodovinar dr. Antonio Morassi meni, da Josipu Tomincu pripada eno prvih mest med italijanskimi portretisti prve polovice 19. stoletja, prvo mesto pa med slikarji-portretisti njegovega časa v Venetu in Furlaniji.

Umetnik je bil rojen 6. julija 1790 v Gorici, umrl pa je v svoji domačiji na Gradišču nad Prvačino 22. aprila 1866. Slovenci so nanj skoraj pozabili, saj je prva umetnostno-zgodovinska ocena s slovenske strani bila objavljena šele l. 1960 v knjigi Umetnost v Primorju. L.

koli zanikal; kulturno in družbeno pa je spadal v italijansko okolje oz. je bil značilen produkt etnično mešane sredine, v kateri se je rodil in živel.

Višji kustos v Goriškem muzeju in strokovnjak za likovno umetnost Marko Vuk je na novinarski konferenci v Novi Gorici opozoril, da se je v obdobju Josipa Tominca slovenska nacionalna zavest komaj začela razvi-

1967 pa je Narodna galerija v Ljubljani o Josipu Tomincu izdala monografijo. V Sloveniji je bil vse doslej nekako prezrt, v Gorici oz. v Italiji pa so ga prištevali med italijanske slikarje. V resnici je bil človek slovenskega rodu, česar ni ni-

jati, še vedno pa je prevladovala t.i. deželna zavest, v kateri so razumniki, višji sloji in umetniki med seboj komunicirali v italijanskem jeziku. Dovolj je razlogov, menimo, da slikarja Josipa Tominca častijo tako v Go-

rici oz. Italiji kot tudi pri nas, saj je deloval tudi v Ljubljani, umrl pa je v slovenskem okolju.

Spomin na slikarja bodo najprej počastili v petek, 6. septembra, ob 17. uri, ko bodo v zgradbi občine Nova Gorica predstavili prikaz nekaterih njegovih del. Gre tudi za slike, ki jih hranijo v Goriškem muzeju in po raznih cerkvah, npr. na Gradišču nad Prvačino, v Dornberku in Kobjeglavi na Krasu. Pošta Slovenije bo izdala posebno znamko s podobo Josipa Tominca in ovojnico s priložnostnim žigom. Prvič v zadnjih tridesetih letih bodo natisnili razglednice Gradišča nad Prvačino.

Slovesnosti na Gradišču, kjer je slikar pred 130 leti umrl, bodo trajale od četrta, 5. septembra, pa do nedelje, 8. septembra. Tega dne ob 16. uri bo v vasi osrednja slovesnost. O našem umetniku bo imel slavnostni govor član SAZU-ja dr. Emilijan Cevc. Do tedaj bodo na Gradišču tudi uredili grob slikarja, ki je pokopan poleg brata Franca.

V Kanalu ob Soči že sedemnajsta izvedba Kogojevih dni

Slovenski minister za kulturo dr. Janez Dular je prejšnjo soboto v Kanalu ob Soči slavnostno odprl Kogojeve dneve 96. Gre za glasbene prireditve oz. za Mednarodni festival sobotne glasbe, posvečen spominu Marija Kogoja, slovenskega skladatelja in glasbenika, ki je tudi avtor morda doslej najboljših slovenskih oper *Črne maske*. Kogoj se je sicer rodil v Trstu, kjer je tudi preživel del svoje mladosti, nato pa je nekaj let živel v Kanalu ob Soči.

Na tiskovni konferenci pred začetkom festivala so predstavniki Sveta Kogojevih dni in Prosvetnega društva Soča v Kanalu poudarili, da bo omenjena prireditev letos že sedemnajstič zapored, priprave nanjo pa so potekale celo leto. Zagotovili so sodelovanje znanih tujih umetnikov, ki bodo izvajali slovenske skladbe od začetka tega stoletja do najnovejšega časa. Koncerte in druge prireditve bodo prirejali v Kanalu ob Soči, v dvorcu Zemono na Vipavskem, v Sežani in Ljubljani.

Po odprtju Mednarodnega festivala sodobne slovenske glasbe je bil v župnijski cerkvi koncert slovitega ruskega violinista Sergeja Krylova in italijanske pianistke Stefanie Mormone, ki sta izvajala tudi dela Marija Kogoja. V likovni galeriji na Kontradi so odprli tudi razstavo del akademškega slikarja Franceta Pavlovca, ki je bil sodobnik Marija Kogoja.

Letošnji Kogojevi dnevi bodo trajali do nedelje, 20. oktobra. V soboto, 7. septembra, bo ob 20.30 v kanalski župnijski cerkvi koncert *Orchestra di Padova e del Veneto* pod vodstvom dirigenta Antona Nanuta. Naslednjo soboto, 21. septembra, ob 20.30 uri, bo v omenjeni cerkvi koncert Akademškega pevskega zbora Tone Tomšič iz Ljubljane, ki bo izvajal tudi dela Marija Kogoja ter skladatelja Pavla Merkuja iz Trsta. V soboto, 12. oktobra, bo na koncertu orkestra Pro Arte iz Ljubljane nastopila italijansko-romunska harfistka Sofia Ristic. Mnoga glasbena dela, ki so jih v prejšnjih letih v Kanalu ob Soči izvajali slovenski in tuji glasbeniki, so dobila odmev v drugih državah. Predvajajo jih v Italiji, na francoskem radiu in v baltičkih državah. Žal na prireditvah v Kanalu ob Soči še nikoli doslej niso sodelovali umetniki iz Trsta, kjer se je Kogoj rodil oz. je tam preživel del svojega otroštva. - M.

Na Nanosu ne bo več vojaških vaj

Nanos, to prostrano planoto v višini 1262 metrov nad Zgornjo Vipavsko dolino, obiskuje čedalje več turistov, planincev in drugih gostov. Privlačujejo jih neokrnjena narava z gozdovi, pašniki, redkim rastlinjem, divjačino, in z mnogimi globokimi jamami, ki pa jih večina še ni raziskanih. Na Nanosu je lahek dostop bodisi z avtomobili ali pa po peš poteh, iz raznih smeri, od Vipave in Podnanosa do Podkrajja, Postojne in Razdrtega.

Ob nedeljah in praznikih naštejejo na Nanosu do 500 obiskovalcev. Mnogi med njimi se udeležujejo verskih obredov v starodavni cerkvi sv. Jeronima, ki velja za zavetnika prevajalcev. Ta cerkev, ki je bila posvečena že leta 1624, je bila po drugi svetovni vojni porušena in izropana. Obnovil jo je župnijski urad iz Podnanosa, ki skrbi tudi za redne verske obrede na Nanosu.

Med obiskovalci Nanosa je največ tržačanov, sledijo pa jim gostje iz Vipavske doline. Zanje in tudi za druge ljubitelje naših gora je zagotovo zelo pomemben sklep slovenskega Ministrstva za obrambo, da na Nanosu ne bodo več prirejali vojaških vaj. Slednje so v preteklosti vzbujale mnoge pridržke ter proteste domačinov, krajevnih oblasti in gozdarjev, ki skrbje za ohranitev neokrnjene narave na tej gorski planoti. O Nanosu pa bodo najbrž kmalu izdali tudi turistični prospekt, saj sedaj ta priljubljena planota, na kateri je bila ustanovljena tudi narodnoobrambna in domoljubna organizacija primorskih Slovencev, TIGR, nikjer ni podrobneje predstavljena. - M.

Kvatrnica na Mirenskem Gradu

Glavni romarski shod v cerkvi Žalostne Matere božje na Mirenskem Gradu bo letos v nedeljo, 15. septembra. V soboto pred praznikom, 14. septembra bo ob 19.00 maša, h kateri je posebej povabljen župnija Šmartno v Brdih, ki jo vodi gospod Efrem Mozetič, mirenski rojak. Po maši bo procesija z lučkami in petimi litanijami. V nedeljo bodo sv. maše: ob 7. uri, ob 10. slovesna maša župnije Miren. Popoldne ob 15.30 bodo pete litanije Matere božje in blagoslov, ob 16. uri slovesna maša, ki jo bo vodil koprski škof msgr. Metod Pirih. Pri maši bo pel mešani zbor župnije Miren. Po maši bo škof blagoslovil novo kapelo v Domu duhovnih vaj. Člani Vincencijeve družine in župnijskega sveta bodo pripravili skromno pogostitev pred cerkvijo. Ves čas bo tudi priložnost za spoved.

Vabljeni!

M.

Nov uspeh slovenskih srčnih kirurgov

Slovenski kirurgi posameznih zvrsti oziroma specializacij ter njihove ekipe dosegajo uspehe, ki jih uvrščajo v evropski in svetovni vrh. O njih je slovenska državna televizija posnela že nekaj dokumentarnih oddaj. Pred kratkim so nov velik uspeh dosegli kirurgi srca v ljubljanskem Kliničnem centru. Skupina kirurgov je prvič opravila dve srčni operaciji, ne da bi bolnika priključila na aparaturo za zunajtelesni krvni obtok, ki med operacijo nadomešča srce in pljuča. To je prvi korak k operacijam, ki bodo zahtevale le najmanjši poseg v telo. Pri takšni operaciji premostijo arterije na utripajočem srcu brez pomoči aparata srce-pljuča, s čimer si zagotovijo pomembne prednosti; izguba krvi je manjša, srce pa ne stoji oz. tudi med operacijo utripa. Doslej je bilo treba bolnika med operacijo vedno priključiti na aparat srce-pljuča, ki je po telesu poganjal kri in pacientu dajal kisik, srce pa je bilo ustavljeno.

Na operacijo se je ekipa vodila sta jo srčna kirurga dr. Tomislav Klokočevnik in dr. Janez Kirbiš ob sodelovanju specialista za anestezijo dr. Ivana Kneževića - pripravljala dalj časa. Poudarili so, da bi pred petimi ali šestimi leti takšna operacija srca veljala za znanstveno fantastiko, zdaj pa je tudi v Sloveniji resničnost. Take operacije izvajajo samo še v ZDA, drugod v svetu pa so zelo redke.

M.

TUDI NA PRIMORSKEM PRESTAVITVE ŠTEVILNIH DUHOVNIKOV

MARJAN DROBEŽ

Slovenski katoliški tednik Družina je prejšnji teden na celi strani objavil sezname duhovnikov iz koprške, ljubljanske in mariborske škofije, ki so jih pristojni cerkveni organi predstavili na nova službena mesta.

Spremembe so obsežne ter jih v tedniku niso utemeljili, kar najbrž v Cerkvi tudi ni navada. So pa kljub temu vzbudile zanimanje in razne odmeve med verniki oz. v slovenski javnosti.

Poročamo o nekaterih prestavitvah duhovnikov na Primorskem oz. na območju koprške škofije. Letošnji novomašnik Viljem Čušin je bil imenovan za kaplana v Komnu na Krasu; tamkajšnji dosedanj kaplan Matej Kobal pa bo prevzel mesto župnika na Otlici; dosedanj kaplan v župniji Kristusa Odrešenika v Novi Gorici Bogdan Vidmar je bil imenovan za župnika v Movražu ter soupravitelja v Gradinu, Kubeđu, Pregari, Sočergi in v Topolovcu, na njegovo mesto v Novi Gorici pa je prišel novomašnik Ivan Likar. Dosedanj župnik v Movražu in soupravitelj v Kubeđu ter Sočergi Andrej Vovk je bil razrešen te službe, ker je bil imenovan za profesorja zgodovine na Škofijski gimnaziji v Vipavi. Obenem bo opravljal službo duhovnega po-

močnika v Podnanosu in Lozicah. Za novega kaplana v Idriji je bil imenovan novomašnik Marijan Križaj, njegov predhodnik David Taljat pa bo odšel za izseljenskega duhovnika v Pariz.

Navajamo nadaljnje premetitve duhovnikov. Izidor Vončina, dosedanj župnik na Otlici, odhaja za duhovnega pomočnika v Tolmin. Janez Lapanja, doslej župnik v Drežnici, je bil imenovan za duhovnega pomočnika v župniji Kristusa Odrešenika v Novi Gorici. Lojze Šinkovec, župnik v Dutovljah, je bil razrešen službe soupravitelja Kobjeglave in Štanjela. Vladimir Rijavec, duhovni pomočnik v Kobjeglavi, odhaja v pokoj na Trnovo nad Novo Gorico. Bogdan Saksida, izseljenski duhovnik v Nemčiji, je bil razrešen te službe in imenovan za župnika na Gočah ter soupravitelja v Brancici. Branko Melink, župnik v Štjaku, je bil imenovan tudi za spodbujevalca (animatorja) nadaljnje gradnje Škofijske gimnazije v Vipavi. Dosedanj župnik v Sečovljah Janez Ko-

bal je bil razrešen te službe in imenovan za župnika v Cerknem in soupravitelja v Otaležu. Anton Melinc, ki je bil do zdaj župnik in dekan v Cerknem ter soupravitelj Otaleža, je bil razrešen te službe in imenovan za župnika v Renčah. Za župnijskega upravitelja v Marezinah in soupravitelja v Truškah pa je bil imenovan Miha Kramil, ki je bil doslej kaplan v Frančiškanskem samostanu na Kostanjevici nad Novo Gorico.

Tednik Družina je na isti strani, kjer je objavljen seznam premetitev duhovnikov v Sloveniji, navedel tudi srebrnomašnike in redovne duhovnike v koprski škofiji, ljubljanski nadškofiji in v mariborski škofiji. Tako so v koprski škofiji (torej na Primorskem) **srebrnomašniki** postali Ciril Bajt, duhovni pomočnik pri Svetem Marku v Kopru; dr. Jurij Bizjak, profesor v Škofijski gimnaziji Vipava; Lojze Kobal, župnik v Ravnici nad Novo Gorico; dr. Ivan Liker, prof. na teološki fakulteti in voditelj pastoralne službe in koprski škofiji; Jože Mikuš, župnik v Šebreljah; Peter Pipan, župnik v Podgorju; Bogdan Spacapan, župnik v Gornjem Polju v Soški dolini, ter Srečko Vončina, župnik v Šlovrencu v Goriških Brdih.

M.

TURISTIČNI PROBLEMI V SESLJANU

JANKO JEŽ

Moj poziv na vsa pristojna oblastva v zvezi s številnimi problemi, ki prizadevajo turistične koristi Sesljana oziroma celotnega področja od Sesljana do Devina in Štivanja, ki ga zaobjema turistični neologizem Devinski naravni park ali Devinske stene, ni naletel na potrebno razumevanje samo v tisku, ampak mi je bilo dano zadoščenje, da sem se mogel o svojem pozivu dalj časa razgovarjati z vodilno osebnostjo Tržaške turistične ustanove. Moj namen je bil predvsem ta, da bi pritegnil njeno pozornost. Zavedal sem se, da v njenem upravnem svetu sedijo tri pomembne osebnosti iz slovenskega političnega predstavništva (I. Tuta, E. Kraus in M. Budin), o katerih sem prepričan, da svojo vlogo opravljajo ne samo z običajnim sedenjem na blazinjakih, marveč da tudi dejansko posegajo v delo omenjene ustanove z nasveti in pobudami.

Prepričan sem, da se bo to delo odslej razmnožilo, kajti z zakonom o zaščiti naravnih lepote in posebnosti v okviru pristojnega, pred kratkim sprejetega deželne zakona, se problemi kar čez noč prikazujejo v vsej svoji pomembnosti tudi za razvoj turistične dejavnosti v občini Devin-Nabrežina. Glavno in odločilno besedo bodo imeli po določbi zakona pri reševanju raznih problemov prizadeti prebivalci oziroma njihovi zastopniki v okviru Gorskih skupnosti. Rešitev ni slaba.

Moj daljši telefonski pogovor z omenjeno turistično osebnostjo v Trstu je bil zame zadovoljiv in prirčen. Predvsem, in to moram povedati kar v uvodu, ni denarja. Ali ste mar opazili, da nam vselej, kadar gre za probleme, ki zadevajo predvsem Slovence, postrežejo z odsekanim prigovorom in ugovorom, da (za nas, seveda) ni denarja. To smo v zadnjem letu večkrat slišali, ko je šlo za enostransko in mednarodno nezakonito preurejanje slovenskega šolstva na Tržaškem in Goriškem (razredi, tajništva, ravnateljstva). Šlo je za enostavno črtanje, krčenje in izničevanje tega, kar smo si z največjim trdom v zadnjih petdesetih letih pridobili: to je šolstva, ki nam je omogočilo, da smo vsaj delno ublažili posledice svojevrstnega etničnega čiščenja na področju kulturnega resorja naše starejše generacije. Ta je brez lastnega šolstva izgubila smisel za lepo izražanje v slovenskem jeziku, čeprav s tipičnimi kraševskimi posebnostmi, ki našo govorico odlikujejo. Takšno etnično čiščenje ni nič manj boleče in krvavo kot čiščenje etničnega tkiva Bosne.

Za turizem je začelo sistematično primanjkovati sredstev, odkar je bil odpravljen obvezni turistični davčni prispevek. Novih dotacij ni. Najnovejša vest iz teh dni pa daje upati, da se je nekaj le premaknilo na bolje. Deželna vlada je namreč pred kratkim na predlog odbornika za turizem Degana omogočila desetletna ali dvajsetletna posojila za izboljšavo hotelov, počitniških domov in šotorišč. Za naše operaterje je dežela predlagala posebne lestvice, po katerih naj bi se oblasti ravnale pri nakazovanju omenjenih posojil, ki naj bi v obdobju 10-20 let, to je do leta 2015, vbrizgala našemu turizmu novo linijo v obliki nič kaj zanemarljivih 5 milijard lir z dodatkom nadaljnjih 2 v obliki raznih drugih prispevkov. Vse to je v skladu z novimi normami Evropske skupnosti v korist majhnim in srednjim turističnim podjetjem, med katere spadajo tudi naša.

Res je, da smo posebno v zadnjem mesecu avgustu opazili v Sesljanu posebno razgibanost, ki tudi spada med turistično rekreacijske podvige, ki jih je javnost ugodno sprejela. Naša podžupanja Vera Tuta Ban se je pri tem razdajala. Posnemali so jo voditelji navtičnih klubov Čupa in Pietas Julia. Pevski nastopi, filmske predstave na prostem, regate v objemu zaliva so razgibali naše avgustovsko življenje.

Turizem je s tem precej pridobil, čeprav razna oblastva k temu niso nič prispevala, razen - če se ne motim - pri regatah, ki si le z rednim delom omogočajo prednost pri nadaljnjih letnih podporah. Vse to pa bi se moglo organizirati v okviru redno delujoče lokalne turistične ustanove, ki dela nekaj ur dnevno le v poletnem času. Zimski čas je prav zato potreben za pripravo načrtov in sredstev, poletni čas pa je seveda prikladen za njihovo izvedbo.

Točen je ugovor, da turistične ustanove nimajo sredstev za razne pobude. Sredstva lahko priskrbi samo občinska uprava. Občina Devin-Nabrežina bi morala prevzeti v obliki pravne formule "in accomodato" v lastno upravo stavbo turistične ustanove v Sesljanu in ji dodeljevati svoje osebje in razpolagati tako z možnostjo finansiranja turizma pri nas. Rekli so mi, da je to že vsem znano. Zakaj pa do tega še ne pride? Kaj še čakamo? Očitajo nam, da se nismo navduševali nad faraonskimi načrti v obliki cementiranja naših zaščitnih sten. Hvala Bogu, da do tega ni prišlo. Pravijo, da smo s tem upropastili lepe načrte in že skoraj sklenjene pogodbe. Bolgarska turistična oblastva so baje že privolila v redno pošiljanje na sesljansko področje avtobusov s 50 turisti za daljše, tudi mesečne bivalne dobe. Brez predvidenih novih hotelskih podjetij pa niti tega omenjenega števila bolgarskih turistov ni bilo mogoče spraviti pod streho. Vsi hoteli in penziji v občini niso mogli zajamčiti njihove oskrbe. To ni pravljica iz bolgarske folklorne, to mi je bilo v tej obliki povedano po telefonu. To je vse, kar sem moral povedati poslušnim ušesom. Lotiti se je treba dela. Uspeh ne more izostati.

REGISTER PODJETIJ: PODALJŠANI ROKI ZA VPIS KMETIJSKIH PODJETIJ

DAMJAN HLEDE

Kot že napovedano v Novem glasu št. 28/96, je italijanska vlada podaljšala rok za vpis v novi Register podjetij na 30. oktober. Novost zadeva individualne kmetijske podjetnike in navadne netrgovinske družbe. Kmetijskim podjetnikom, ki so bili omenjeni v bivšem Registru firm (Registro ditte), bodo Trgovinske zbornice poslale posebno sporočilo z navodili za vpis. Treba pa je biti pozorni, ker pomanjkanje sporočila ne oprostí obveznosti

za vpis. Zamuda pri izročitvi prošnje za vpis pa je sankcionirana z denarnimi kaznimi.

Novi Register podjetij sestavljajo različne sekcije, za vpis kmetijskih podjetij pridejo v poštev naslednje:

- navadne netrgovinske družbe, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, se vpišejo v posebno sekcijo navadnih netrgovinskih družb in v posebno sekcijo kmetijskih podjetnikov;

- neposredni obdelovalci zemlje se vpišejo v posebno sekcijo malih podjetnikov;

- kmetijski podjetniki, ki niso neposredni obdelovalci, se vpišejo v posebno sekcijo kmetijskih podjetnikov.

Trgovinske kmetijske družbe in kmetijske zadruge, ki so že obstajale 19. februarja letos, so bile že avtomatično vpisane v redno sekcijo. Do 26. januarja 1997 pa bodo morale predstaviti še prošnjo za vpis v posebno sekcijo kmetijskih podjetnikov.

Obveznost vpisa zadeva vse kmetijske podjetnike, ki imajo za to dejavnost davčno številko IVA, ne glede na to, če poleg kmetijske dejavnosti opravljajo tudi drug samostojni ali odvisni poklic.

Sindikati za pravilno upravljanje sredstev Cilja dve

Na Goriškem se je razvnela polemika ob glasovih, da bo deželna uprava del sredstev iz sklada za razvoj, poimenovan "Cilj dve", namenila izgradnji železniškega vozlišča pri Červinjanu. Na to je opozoril pokrajinski tajnik CISL Brancati. Sindikalist se sklicuje na skupno stališče enotne sindikalne zveze, ki je že pred mesecem dni tudi ugotovila, da bodo sredstva že itak razdrobljena zaradi številnih prošelj in da mora za dokončanje železniškega vozlišča poskrbeti država.

Ta izvajanja pa so za upravitelje sporna, ker se s sredstvi, ki jih dodeljuje Evropska zveza in so poimenovana "Cilj dve" (skupno gre za nekaj več kot 1200 milijard lir) sicer lahko okoristijo podjetniki, obrtniki, turistični delavci (v zadnjem primeru tudi

kmetje za kmečki turizem), lahko pa tudi javne uprave in v tem smislu je deželna uprava vložila prošnjo. Zakon namreč predvideva dodeljevanje sredstev tudi za ureditev infrastrukture, ki bi izboljšale pogoje za gospodarsko rast.

Dopolnilna prijava vina

Vinogradnike naj opozorimo, da jutri, 6. septembra, zapade rok za prijavo vina, ki so ga imeli v kleti dne 31. avgusta. Ta količina mora biti navedena tudi na hrbtni strani letne prijave vina na registru za prodajo. Vina morajo biti navedena ne le po količini, ampak tudi po vrsti, se pravi belo ali črno, namizna vina s kontroliranim poreklom, vina z geografsko navedenim poreklom ne glede na letino prijave. Obrazec morajo vložiti v petih izvodih na županstvu občine, kjer je klet.

POT DO SREČE

JELENA STEFANČIČ

PO POTEH ŽIVLJENJA

Da dosežemo stanje, v katerem smo srečni, je potrebno manj truda, kot si lahko predstavljamo. Sreča pa tudi ni čarovnija, ki bi jo bilo mogoče doseči v dveh tednih, temveč posledica vztrajnega dela s samim seboj, zmage nad negativnimi pogledi in novega načina gledanja na ljudi in stvari okoli nas. Kajti svet sam po sebi ni niti dober niti slab, ampak tak, kakor ga vidimo: mi smo sodniki njegove vrednosti, mi določamo, kaj je dobro in kaj slabo. Svet je dandanes manjši kot kdajkoli prej, dogodki prehitajo drug drugega, položaj posameznika se spreminja takorekoč čez noč. Zato se pojavlja kot prva zahteva današnjega časa sodelovanje. Samo s sodelovanjem se lahko razrešijo spopadi, ki smo jim priče: spopad med človekom in družbo, med

človekom in človekom in človekom s samim seboj, da bo človeški rod sploh lahko obstal.

Občutek, da življenje ni prazno, lahko daje le ustvarjalno delo. Razen tega je treba poudariti, da zadovoljstvo nad ustvarjenim delom nikdar povsem ne mine; zavest o tem, kar se ustvarjalcu lepega posreči, ne ugasne, ko je delo končano, marveč se oglašča - bolj ali manj močno - vsakokrat, ko ga vidi ali sliši ali ko pomisli nanj.

Morda je skrivnost sreče prav v tem, da iskreno in sproščeno ljubimo mnogo ljudi, da povečamo zanimanje za čimveč ljudi in stvari pod pogojem, da je naše delovanje čimbolj prijateljsko. Od soljudi ne smemo pričakovati preveč. Terjati od ljudi preveč je zanesljiva pot, da dobimo še manj, kot je mogoče. Lahko bi rekli celo, da je nujen del sreče v tem, da

nimamo vsega, kar si želimo. Nekateri se pritožujejo, da jih najbolj onesrečuje vsakodnevna življenjska tekma, borba za obstoj. Vendar vsi vemo, da pri nas nihče ne umre od lakote in da gre pri vsem tem bolj za to, da prehitimo soseda, zato se ne nehna nezadovoljnost kaže vsepovsod.

Zdravilo pa je vendar tako preprosto: zdravo, mirno delo, uživanje po tem delu, uravnotežen življenjski ideal. Prva radost obstane le v vzdušju tišine. Ljudje smo del narave in ne bi smeli živeti prehitro, temveč v skladu z naravo; narava in njeni časi pa tečejo v enakomernem zaporedju.

Čeprav je zavist osnova demokracije, je najbolj žalostna človeška lastnost in sovražnik sreče. Namesto da bi bili veseli tega, kar imamo, trpimo zaradi tega, kar imajo drugi. Velik korak k ozdravitvi storimo, če se te pomanjkljivosti zavemo. Moder človek bo užival v zadovoljstvih, ki so mu dana, in ne bo trpel zaradi tega, ker ima nekdo drug drugačno zadovoljstvo.

DALJE

JADRANJE

IZREDNA USPEHA ČUPE
IN JARA FURLANIJA

ERIK DOLHAR

Sesljan - Jadranski klub Čupa je tokrat žel najmanj dvakratni uspeh. Vodstvo društva je namreč od četrtega, 29. avgusta, do nedelje, 1. septembra, soorganiziralo s sosednjim društvom *Pietas Julia* štiridnevno državno prvenstvo *Coppa Primavera* (Pokal Prvo jadro) sredi Sesljskega zaliva. Nadvse spodbuden uspeh pa je dosegel eden najperspektivnejših zamejskih jadralcev (in obenem smučarjev) **Jaro Furlani**, ki je osvojil končno zmago v razredu *optimist* že po drugem dnevu regatiranja. Če k temu Čupinima uspehom dodamo še, da si je pokal ogledal sam predsednik italijanske jadralske zveze Gaibisso, ki je pohvalil organizatorje in dobil nekaj informacij o delovanju in življenju našega naroda v teh krajih, je potem uspeh sesljskega kluba popoln.

V Sesljanu je štiri dni kar mrgolelo otrok in mladih jadralcev, pa tudi številnih uglednih gostov, predvsem predstavnikov vsedržavnih športnih organizacij. Čupini športni delavci s požrtvovalnim Nikom Kojancem na čelu pa so imeli nemalo težav z vremenom oz. vetrom, ki je na vsak način želel preizkusiti sposobnosti organizatorjev in tekmovalcev. Na koncu pa se je kot v morskih pravljicah vse dobro izteklo: izza oblakov je pukalo sonce in zapihljal je optimalni veter.

Jaro Furlani v Sesljanu pred vsemi (Foto Loredana / Kovačič)

KOTALKANJE

TANJA ROMANO JEZNA

Naša trenutno najboljša kotalkarica, 13-letna članica openskega Poleta Tanja Romano (na sliki **Kroma z zadržanim nasmeškom**) ni povsem zadovoljna s svojim uspehom na nedavnem mladinskem evropskem prvenstvu v Rosetu degli

Pol ure kasneje smo še enkrat poklicali in še zaspala Tanjo, ki si je po napornem državnem in nato še evropskem prvenstvu vendar zaslužila kratek počitek, vprašali nekaj pojasnil predvsem glede njenega ne ravno veselega razpoloženja.

Abruzzi. Čeprav je zasedla dobro tretje mesto v obveznih likih, drugo v kombinaciji in tretje v prostem programu, je namreč pričakovala kaj več. Najprej smo se pogovorili s Tanjino mamo, ki hčerki vedno sledi, in to tudi zato, ker je plavalas Poletovka pravzaprav še spala. Gospa nam je povedala, da je Tanja prej jezna kot nezadovoljna, ker se zaveda, da lahko bolj dovršeno izvede nekatere skoke, kot je denimo znani "axel".

Odlično sem bila pripravljena predvsem v prostem programu, zato mi je bron v tej panogi nekoliko "tesen".

Tri osvojene medalje na evropski ravni pa le niso od mub...

Delno zadovoljna sem le s kolajno v obveznih likih, medtem ko bi v ostalih dveh disciplinah lahko dosegla veliko več.

Po nekaj dneh se je Tanji le vrnil običajen nasmeš...

E.D.

ROLKANJE

DAVID BOGATEC
3. NA SVETU?

Rotterdam - Na Nizozemskem je bila od 29. avgusta do 1. septembra tretja in zadnja preizkušnja svetovnega pokala v rolkah. Kriški as David Bogatec (na sliki) je v kategoriji mlajših mladincev zasedel 4. mesto, ki bi mu lahko prineslo končno 3., kar pa bo dokončno znano šele čez dva tedna. Ni namreč jasno, če mednarodna komisija sestavlja končno lestvico na podlagi uvrstitev ali upošteva dosežene čase. Predstavniki Mladine, ki je tokrat brnil barve italijanske reprezentance, je bil v prvi tekmi za posameznike 7., v ekip-

nem tekmovalstvu na kronometer pa je z ostalimi reprezentanti osvojil srebrno kolajno.

AMATERSKI NOGOMET

NEKATERI ŠE
NEPRIPRAVLJENI

Domala vse zamejske enajsterice, ki bodo kmalu nastopale v raznih ligah, se te dni pripravljajo na skorajšnji začetek prvenstev. Za vse pa ne moremo trditi, da so že nared, kar je v tem obdobju po fizičnih pripravah sicer naravno. Prvo nedeljo septembra je večina moštev merila moči v deželni pokali, nekateri nogometaši pa so se borili na dveh frontah, saj v Dolini in na Proseku potekata turnirja. Za goriške enajsterice je bil izkupiček skromen, saj so štandrežci izenačili, So-

vodenjci pa ostali praznih rok. Prosečani so zadovoljili, saj so z mlado postavo (povprečna starost 22 let) strli odpor bolj izkušene Caprive. Bazovci so pokazali dva obraza: do brega v prvem in slabšega v drugem polčasu, kar je za obdobje nihajoče forme tudi povsem normalno; Zarji pa je na koncu vendar uspelo slaviti. Pečat bazovskega nogometa se je poznal tudi v Križu, kjer je domača Vesna tudi po zaslugi vrnitve na travnate pravokotnike izkušenega Egon Fonde nadigrala San Lorenzo. Derby Kras - Breg B so pričakovano osvojili Repenci, medtem ko je prva dolinska postava nasula Venusu 3 gole. Mladost je tudi tokrat ostala praznih rok.

KOŠARKA

KAJ BO Z JANOM BUDINOM
IN PETERKO BORA?

Pri naši združeni ekipi Jadrana je že prišlo do bistvenih novosti, druge pa se napovedujejo za prihodnje mesece. Z aktivnim igranjem je prenehal slavni Boris Vitez. Veteran Sandi Rauber bo še zadnjič nastopal v letošnji sezoni. Prava neznanka pa je bodočnost mladega asa Jana Budina (na sliki). Da ne bi pisali "fantakošarke", lahko poročamo le o željah posameznikov, govoricah izvedencev in direktno ali indirektno prizadetih. Medtem ko sta želji prvih dveh omenjenih košarkarjev znani in predvsem izvedljivi (dolga kariera, družina, služba), je

meglena slika okrog verjetno najboljšega mladega zamejskega igralca, Jana Budina, skoraj zaskrbljujoča. Jan je že pred leti poskusil profesionalno pot in doživel več težav, kot si ob prestopu k takratnemu tržaškemu prvoligašu Stefanelu nihče ni pričakoval. Ob igranju s prijatelji in mladimi vrstniki, ki sestavljajo pri Jadranu pravo "klapo", je saleški dolgin košarkarsko zopet zaživel, pridobil na samozavesti, vrnila sta se mu motivacija in sploh veselje do igranja med košema. Pogovori med vodstvom Jadrana in Stefanela pa niso obrodili zaželenih sadov. Jan sedaj ne sme nastopati za Jadran do novembrskega prestopnega roka!

Za drugo najboljšo ekipo v zamejstvu - Bor - obstaja tudi še negotova bodočnost, saj se ponuja možnost ponovnega nastopanja v C-2 ligi.

DOLFO

ODBOJKA IN POHOD

Konec tedna
Opčine in Bazovica

V soboto, 7. t.m., se bo v openski telovadnici začel tradicionalni odbojarski Pokal bazoviških žrtev v organizaciji ŠZ Sloga. Ob 15. uri bodo nastopili moški Doba pri Pliberku na avstrijskem Koroškem, slovenski Fužinar in domača Sloga. V primeru, da bi slavili Korošci, bodo odnesli s seboj prehodni pokal, delo domačega umetnika Pavla Hrovatina. Pokal gre namreč v roke ekipi, ki na turnirju zmaga trikrat. Prihodnji vikend (14.9.) pa bodo nastopile še odbojkarice.

V nedeljo, 8. t.m., bodo na svoj račun prišli planinci in izletniki. Zbor je sklican za 10. uro v Bazovici, ko se bo uradno začel letošnji Spominski pohod bazoviških junakov.

15

ČETRTEK
5. SEPTEMBRA
1996HOKEJ NA KOTALKAH
IN ROLERJIHNa Pikelcu bo
kakovosten turnir

V soboto in nedeljo, 7. in 8. t.m., bo na kotalkališču openskega Poleta na Pikelcu zanimiv hokejski turnir Alpe-Jadran, ki ga organizirata domače društvo in mestni Hockey Trieste. S pričetkom ob desetih zjutraj bodo merile moči članske moške reprezentance Slovenije, Koroške, Bavarske, Hrvaške in Furlanije-Juljske krajine. Vse vrste se bodo pomerile v hokeju na rolerjih (**street hockey, na sliki**), dve deželni vrsti, v katerih je kakih 10 Poletovcev, Korošci in Bavarci pa tudi v hokeju na kotalkah. Turnir bo potekal v soboto (zadnja tekma FJK-Bavarska ob 17. uri), nadaljeval v nedeljo zjutraj ob 9. uri, nagrajevanje pa je predvideno po najzanimivejših tekmah rolerjev: ob 16. uri Slovenija-FJK in kotalkarjev ob 17. FJK-Koroška. Špektakel in kvaliteta ne bi smela izostati.

WALLACE

KAJAK IN PLAVANJE

Soška regata in plavalni maraton

Kajakaški društvi Šilec iz Gorice in Soške elektrarne iz Solkana bosta letos že enajstič priredili priljubljen netekmovalni spust po valovih Soče. Rekreativsko-sportna manifestacija iz leta v leto pridobiva več privržencev in je nedvomno postala ena od pomembnejših prireditvev na Goriškem. Pokrovitelja bosta tudi letos obe obmejni občinski upravi. Kajakaška soška regata bo na sporedu v nedeljo, 8. t.m., s štartom ob 11. uri pri Čolnarni Kajak kluba *Soške elektrarne* v Solkanu, cilj pa bo pri cestnem mostu v Podgori na italijanski strani meje. Proga meri približno 8 km s težavnostno stopnjo 1-2. Na štartu bo ob vpisu vsak kajakaš prejel kartonček, ki mu bo po koncu regate služil kot prepustnica za pono-

ven prehod državne meje. Na cilju bo vsak udeleženec prejel topel obrok in spominsko majico, organizirane skupine z najmanj 7 udeleženci pa bodo prejele pokal. Družabnost z nagrajevanjem bo potekala na sedežu KD Paglavci v Podgori, ki pri regatah sodeluje že od vsega začetka ter skrbi za pogostitev "utrujenih" veslačev. Letošnja kajakaška prireditev bo obogatila še tekmovalni plavalni maraton, ki ga ob sodelovanju zamejskih športnih krogov že četrtič prireja Društvo za podvodne dejavnosti Soča iz Nove Gorice. Plavalci-maratonci, člani potopilaških društev, bodo štartali prav tako iz Solkana, in sicer takoj za kajakaški. Njihova proga pa bo nekoliko krajša, saj meri "le" 6 km. Zanje bo cilj pri Pevskem mostu v Gorici. Obeta se nam torej zanimiva tekmovalno-rekreativska nedelja.

V. PRINČIČ

SLOVENSKI ŠPORT

Nogometaši K.O.,
skipper Puh O.K.

V nedeljo je slovenska nogometna reprezentanca utrpela poraz v kvalifikacijski tekmi za svetovno prvenstvo. Bivši evropski prvaki so za Bežigradom ugnali domačine z 2-0, kar sploh ni tako slabo. Primorski jadralci Dušan Puh je zmagal na pokalu Gorla, drugi najpomembnejši regati na jezerskih vodah. Na Gardskem jezeru je prehitel bivšega svetovnega prvaka v razredu STAR, Italijana Benamattija.

September!
Šola ponovno odpira svoja vrata.
Ste nanjo pripravljeni?

VSE ZA ŠOLO

vam nudijo slovenske knjigarne

Obiščite nas!

Argaphica

**KATOLIŠKA
KNJIGARNA**

GORICA - Travnik 25
tel. 0481-531407

KNJIGARNA IN PAPIRNICA

FORTUNATO

TRST - Ul. Paganini 2
tel. 040-630460

**TRŽAŠKA KNJIGARNA
LIBRERIA TRIESTINA**

TRST - Ul. San Francesco 20
tel. 040-635954